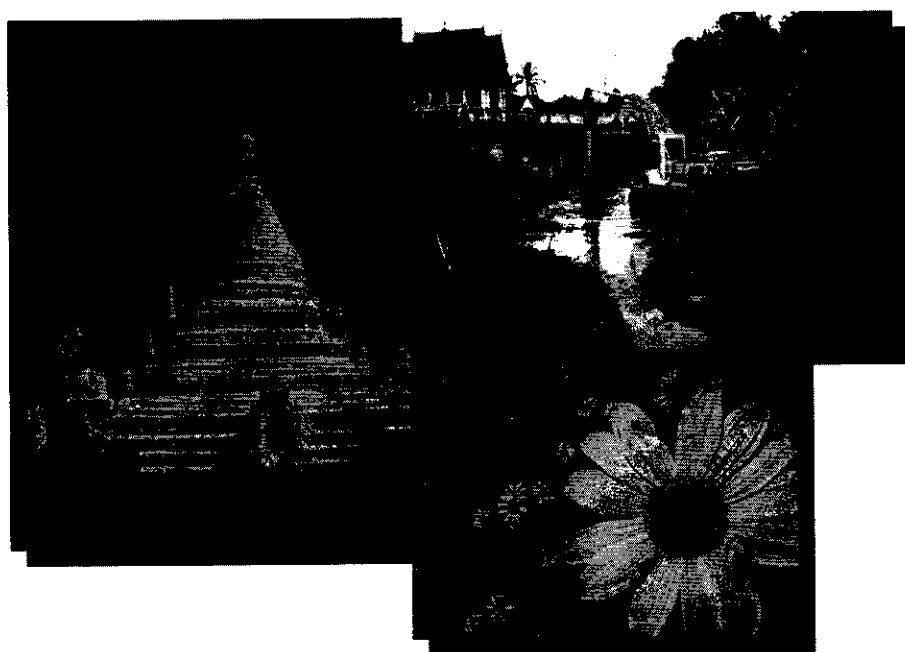

กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนา
ของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน(พ.ศ. 2551 - 2553)

กองแผนและงบประมาณ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

คำนำ

ด้วยกระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดให้คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับจังหวัด จัดทำ/ทบทวนกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนารองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด โดยเชิญประชุมผู้บริหารท้องถิ่นทุกแห่ง ในเขตจังหวัด ภาคการพัฒนาดังกล่าว ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อนำข้อมูลปัญหา ความต้องการต่างๆ มาพิจารณาประกอบในการจัดทำ/ทบทวนกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนารองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด

เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามแนวทางดังกล่าว คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับจังหวัด จังหวัดแม่ฮ่องสอน จึงได้จัดทำกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนารองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน(พ.ศ.2551-2553) ขึ้น เพื่อให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอนใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี(พ.ศ.2551-2553) ของตนเอง

ในการจัดทำกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนารองครั้งนี้ คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับจังหวัด จังหวัดแม่ฮ่องสอน ขอขอบคุณผู้บริหารท้องถิ่นทุกแห่งในเขตจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการทุกส่วนราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ที่มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น รวมถึงข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการจัดทำกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนารองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดแม่ฮ่องสอนให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

นายอัชรเดช วันไชยธนวงศ์

นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ประธานคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับจังหวัด

สารบัญ

		หน้า
ส่วนที่ 1	1.1 บทนำ	1
	1.2 วัตถุประสงค์ในการจัดทำกรอบยุทธศาสตร์ฯ	1
	1.3 ขั้นตอนในการจัดทำกรอบยุทธศาสตร์ฯ	2
	1.4 ประโยชน์ของการจัดทำกรอบยุทธศาสตร์ฯ	2
	1.5 ข้อมูลทั่วไป/ศักยภาพการพัฒนาของจังหวัด	4
ส่วนที่ 2	แนวคิดในการกำหนดกรอบยุทธศาสตร์องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน (2551-2553)	
	2.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)	27
	2.2 นโยบายรัฐบาลที่แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ	35
	2.3 ยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน	37
ส่วนที่ 3	กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน(2551-2553)	40

ส่วนที่ 1

1.1 บทนำ

หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท0810.2/ว082 ลงวันที่ 9 มกราคม 2550 กำหนดขั้นตอนการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นไว้ดังนี้

ให้คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับจังหวัดจัดทำ/ทบทวน “กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด” โดยเชิญประชุมผู้บริหารท้องถิ่นทุกแห่งในเขตจังหวัดและภาคีการพัฒนาทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน เพื่อนำข้อมูลปัญหาความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) มาพิจารณาประกอบ เพื่อให้กรอบยุทธศาสตร์ฯ สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของแผนพัฒนาระดับต่างๆ ปัญหาความต้องการของประชาชนและวัฒนธรรมของท้องถิ่นในแต่ละด้านอย่างบูรณาการ แล้วจัดส่งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.2551-2553) ของตนเอง

เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามหนังสือสั่งการดังกล่าว คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับจังหวัด จึงได้จัดทำ/ทบทวนกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน พ.ศ.2551-2553 ขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ในการจัดทำกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ในการจัดทำกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน พ.ศ.2551-2553 นั้น มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1.2.1 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.2.2 เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีการประสานและบูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองในเขตจังหวัด

1.2.3 เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในพื้นที่ นำไปสู่การพัฒนาร่วมกันของภาคีการพัฒนาต่างๆ ในพื้นที่ เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจแห่งรัฐ มีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่าและตอบสนองความต้องการของประชาชน

1.3 ขั้นตอนการจัดทำกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ในการจัดทำกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1.3.1 คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับจังหวัด จังหวัดแม่ฮ่องสอน เชิญประชุมผู้บริหารท้องถิ่นทุกแห่งในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน ภาศิการพัฒนากาครฐ ภาศเอกชนและภาศประชาชน เพื่อนำข้อมูลปัญหาความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) มาพิจารณา ร่วมกันกำหนดกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.3.2 คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับจังหวัด จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผู้บริหารท้องถิ่นทุกแห่งในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน ภาศิการพัฒนากาครฐ ภาศเอกชน และภาศประชาชน ประชุม ร่วมกันพิจารณากำหนดกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.3.3 คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับจังหวัด จังหวัดแม่ฮ่องสอน จัดส่งกรอบยุทธศาสตร์ที่กำหนดร่วมกันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี(พ.ศ.2551-2553)ของตนเอง พร้อมแจ้งคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับอำเภอทราบ

1.4 ประโยชน์ของการจัดทำกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนา

ในการจัดทำกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นการระดมความคิดเห็นจากผู้บริหารท้องถิ่นทุกแห่งในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน ภาศิการพัฒนากาครฐ ภาศเอกชนและภาศประชาชน มาร่วมกันพิจารณากำหนดกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนา ดังกล่าว เพื่อให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งใช้เป็นแนวทางในการทำแผนพัฒนาสามปีของตนเอง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1.4.1 การจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีการดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์พัฒนาระดับชาติ นโยบายของรัฐบาล แผนยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน(กลุ่มล้านนา) และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.4.2 การจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีการประสานและบูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองในเขตจังหวัด ลดความซ้ำซ้อนของแผนงานโครงการ

1.4.3 การจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีประสิทธิภาพบังเกิดประสิทธิผลในการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งโดยการมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง รวมตลอดถึงผู้แทนของประชาชนในพื้นที่

1.5 ข้อมูลทั่วไปจังหวัดแม่ฮ่องสอน

1. สภาพทั่วไป

จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตั้งอยู่ทางภาคเหนือไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศไทยระหว่างเส้นรุ้ง(ละติจูด) ที่ 17 องศา 38 ลิปดา - 19 องศา 48 ลิปดาเหนือ และเส้นแวง (ลองจิจูด) ที่ 97 องศา 20 ลิปดา - 98 องศา 39 ลิปดาตะวันออก ซึ่งห่างจากกรุงเทพมหานครมากที่สุดในภาคเหนือ มีระยะทางประมาณ 924 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 12,681.259 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 7,925,812.5 ไร่ ซึ่งใหญ่เป็นอันดับ 3 ของภาคเหนือ และเป็นอันดับ 7 ของประเทศ มีความยาวจากเหนือจรดใต้ประมาณ 250 กิโลเมตร และกว้างประมาณ 95 กิโลเมตร มีอาณาเขตพรมแดนติดต่อกับสหภาพพม่าทุกอำเภอถึง 483 กิโลเมตร เป็นพรมแดนที่เป็นพื้นดิน ประมาณ 326 กิโลเมตร พรมแดนแม่น้ำสาละวิน 127 กิโลเมตร และแม่น้ำเมย ประมาณ 30 กิโลเมตร

อาณาเขต

ทิศเหนือและทิศตะวันตก ติดต่อกับประเทศสหภาพพม่า รวม 3 รัฐ คือรัฐฉานตอนใต้ รัฐกะยา และรัฐกอกูเล โดยมีเทือกเขาถนนธงชัยตะวันตก แม่น้ำสาละวิน และแม่น้ำเมย เป็นแนวพรมแดนกันระหว่างประเทศ

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอท่าสองยาง จ.ตาก โดยมีแม่น้ำยวม และแม่น้ำเงา เป็นแนวเขตจังหวัด

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อ.เวียงแหง อ.เชียงดาว อ.แม่วิม อ.แม่แจ่ม อ.ฮอด และ อ.อมก๋อย จ.เชียงใหม่ โดยมีเทือกเขาถนนธงชัยกลาง และเทือกเขาถนนธงชัยตะวันออก เป็นแนวเขตจังหวัด

ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นทิวเขาสูงสลับซับซ้อน และยังคงเป็นป่าไม้ตามธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ โดยมีพื้นที่ป่าไม้ประมาณ 6,976,650 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 88.02 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด มีทิวเขาเรียงตามแนวทิศเหนือ-ใต้ ขนานกัน ซึ่งมีทิวเขาที่สำคัญ คือ ทิวเขาแดนลาว อยู่ทางตอนเหนือสุดของจังหวัด เป็นแนวแบ่งเขตแดนประเทศไทยกับประเทศสหภาพพม่า และทิวเขาถนนธงชัย ซึ่งประกอบด้วย ทิวเขาเรียงขนานกัน 3 แนว คือทิวเขาถนนธงชัยตะวันตก เป็นแนวเขตแดนไทย - สหภาพพม่า ทิวเขาถนนธงชัยกลาง อยู่ระหว่างแม่น้ำยวมและแม่น้ำแม่แจ่ม และทิวเขาถนนธงชัยตะวันออก อยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัดเป็นแนวแบ่งเขตระหว่างจังหวัดแม่ฮ่องสอนกับเชียงใหม่ ยอดเขาที่สูงที่สุด คือ ยอดเขาแม่ยะอยู่บริเวณทิวเขาถนนธงชัยตะวันออกทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดในเขตอำเภอปายซึ่งสูงจากระดับน้ำทะเล ประมาณ 2,005 เมตร พื้นที่ราบที่เหมาะสมสำหรับเพาะปลูกมีจำกัดเพียง 211,413 ไร่ หรือ ร้อยละ 2.6 ของพื้นที่จังหวัด บริเวณอำเภอแม่สะเรียง บริเวณอำเภอขุนยวม และบริเวณอำเภอปาย

ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดที่มีภูมิอากาศแบบร้อนชื้น โดยในฤดูร้อนจะมีอากาศร้อนจัด อากาศหนาวจัดในฤดูหนาว และฝนจะตกชุกในฤดูฝน นอกจากนี้จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีหมอกปกคลุมตลอดทั้งปี ทั้งนี้มีสาเหตุเนื่องจากลักษณะภูมิประเทศที่เป็นหุบเขาสูงมีพื้นที่อยู่บนที่สูงเหนือระดับน้ำทะเล ทำให้มีอุณหภูมิสูงในตอนกลางวันเนื่องจากถูกแสงแดด ส่วนในตอนกลางคืนจะได้รับอิทธิพลจากลมภูเขา ทำให้อากาศเย็นลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งเมื่อความร้อนในตอนกลางวันลอยตัวขึ้นปะทะกับความชื้นของอากาศ จึงทำให้เกิดหมอกปกคลุมโดยทั่วไปในตอนกลางคืน สภาพภูมิอากาศจะมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ทั้ง 3 ฤดูกาล คือ

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่ช่วงระหว่างกลางเดือนกุมภาพันธ์ - กลางเดือนพฤษภาคม จะมีอากาศร้อนอบอ้าว โดยอุณหภูมิสูงสุดวัดได้ 43.6 องศาเซลเซียส เมื่อเดือนพฤษภาคม 2541

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่ช่วงกลางเดือนพฤษภาคม - เดือนตุลาคม จะได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ทำให้อากาศชุ่มชื้นฝนจะตกชุกมาก ซึ่งจะมีปริมาณมากที่สุดในเดือนสิงหาคม โดยเฉลี่ยวัดได้ ปริมาณ 257.30 มิลลิเมตร รวมทั้งปีฝนตกโดยเฉลี่ยปริมาณปีละ 1,307.34 มิลลิเมตร และในรอบหนึ่งปีมี ฝนตกเฉลี่ย 144 วัน

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่ช่วงเดือนตุลาคม - กลางเดือนกุมภาพันธ์ โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและความกดอากาศสูงจากประเทศจีน อากาศจะหนาวเย็นมาก อุณหภูมิต่ำสุดวัดได้ 3.9 องศาเซลเซียส เมื่อเดือนธันวาคม 2542

อุณหภูมิ

อุณหภูมิในจังหวัดแม่ฮ่องสอนนั้น จะมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ระหว่างกลางวันกับกลางคืน และระหว่างฤดูร้อนกับฤดูหนาว ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศเป็นหุบเขาสูงเหนือระดับน้ำทะเล ทำให้มีอุณหภูมิสูงในตอนกลางวันเพราะถูกแสงแดด ส่วนตอนกลางคืนจะได้อิทธิพลจากลมภูเขาทำให้อากาศเย็นลงอย่างรวดเร็ว โดยอุณหภูมิสูงสุดตลอดทั้งปีจะอยู่ในช่วง 35.2 - 43.6 องศาเซลเซียส ซึ่งสูงสุดที่เคยวัดได้ 43.6 องศาเซลเซียส เมื่อปี 2541 สำหรับฤดูหนาวจะได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและความกดอากาศสูงจากประเทศจีน อากาศจะหนาวจัด โดยอุณหภูมิต่ำสุดตลอดทั้งปีจะอยู่ระหว่าง 3.9 - 22.0 องศาเซลเซียส ซึ่งอุณหภูมิต่ำสุดที่เคยวัดได้ 3.9 องศาเซลเซียส เมื่อปี 2542

เขตการปกครอง

จังหวัดแม่ฮ่องสอน แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอแม่สะเรียง อำเภอปาย อำเภอขุนยวม อำเภอแม่ลาน้อย อำเภอสบเมย และอำเภอปางมะผ้า มี 44 ตำบล (ไม่รวมตำบลจองคำ ซึ่งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน) มี 415 หมู่บ้าน มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 50 แห่ง ประกอบด้วย

- องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง
- เทศบาลเมือง 1 แห่ง
- เทศบาลตำบล 4 แห่ง
- องค์การบริหารส่วนตำบล 44 แห่ง

สรุปเขตการปกครองของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

1. อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน มี 6 ตำบล , 68 หมู่บ้าน , อบจ. 1 แห่ง , เทศบาลเมือง 1 แห่ง , อบต. 6 แห่ง
2. อำเภอแม่สะเรียง มี 7 ตำบล , 77 หมู่บ้าน , เทศบาลตำบล 1 แห่ง , อบต. 7 แห่ง
3. อำเภอปาย มี 7 ตำบล , 62 หมู่บ้าน , เทศบาลตำบล 1 แห่ง , อบต. 7 แห่ง
4. อำเภอขุนยวม มี 6 ตำบล , 43 หมู่บ้าน , เทศบาลตำบล 1 แห่ง , อบต. 6 แห่ง
5. อำเภอแม่ลาน้อย มี 8 ตำบล , 69 หมู่บ้าน , เทศบาลตำบล 1 แห่ง , อบต. 8 แห่ง
6. อำเภอสบเมย มี 6 ตำบล , 58 หมู่บ้าน , อบต. 6 แห่ง
7. อำเภอปางมะผ้า มี 4 ตำบล , 38 หมู่บ้าน , อบต. 4 แห่ง

2. โครงสร้างพื้นฐาน

การคมนาคมและขนส่ง

จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีการคมนาคมและขนส่งได้ 2 ทาง คือ ทางบก และทางอากาศ

การคมนาคมทางบก

สามารถเดินทางระหว่างจังหวัดได้ 3 เส้นทาง คือ

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 108 จาก จ.เชียงใหม่ ผ่าน อ. ฮอด อ. แม่สะเรียง อ. เมืองแม่ฮ่องสอน ระยะทาง ประมาณ 350 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 7 ชั่วโมง ในเส้นทางสายนี้มีสภาพถนนลาดชัน และมีทางโค้งจำนวนมากถึง 1,864 โค้ง

- ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 1095 จาก จ.เชียงใหม่ ผ่าน อ.แม่แตง อ.ปาย ถึง อ.เมืองแม่ฮ่องสอนระยะทางประมาณ 245 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 5 ชั่วโมง สภาพถนนจะมีความลาดชันกว่าทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 108

- ทางหลวงหมายเลข 1085 จาก อ.แม่สลด จ.ตาก อ.สบเมย อ.แม่สะเรียง ถึง อ.เมืองแม่ฮ่องสอน ระยะทาง ประมาณ 394 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 7 ชั่วโมง

ถนน

ในปี พ.ศ. 2548 จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีระยะทางถนนที่ก่อสร้างแล้วเสร็จที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานทางหลวงชนบท (รพช.เดิม) โดยถนนดังกล่าวแยกเป็นทางล้าลอง 313.501 กม.(57.07%) ถนนลูกรัง 86.609 กม.(15.77%) ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก 42.227 กม. (19.47%) และถนนลาดยาง 107.002 กม. (7.69%)

ตารางระยะทางถนนของจังหวัด จำแนกตามหน่วยงานที่รับผิดชอบและประเภทผิวจราจร

ประเภทผิวจราจร	ระยะทางที่อยู่ในความรับผิดชอบ ของ สนง.ทางหลวงชนบท. (กม.)	รวม ระยะทาง	%
ทางล้าลอง	313.501	313.501	57.07
ถนนลูกรัง	86.609	86.609	15.77
ถนนคอนกรีต	42.227	42.227	19.47
ถนนลาดยาง	107.002	107.002	7.69
รวม	509.339	509.339	100

ที่มา : - สำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ทางอากาศ

มีเที่ยวบิน แม่ฮ่องสอน - เชียงใหม่ โดย บริษัท การบินไทย จำกัด ทุกวัน มีสนามบินพาณิชย์ 1 แห่ง

การไฟฟ้า

ในปี พ.ศ. 2548 (มกราคม 2548 - ธันวาคม 2548) จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีแหล่งให้บริการ 7 แห่ง

ตาราง การจำหน่ายกระแสไฟฟ้า และจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า เป็นรายอำเภอ ปี 2548

อำเภอ	การจำหน่ายกระแสไฟฟ้า (1,000 กิโลวัตต์/ชั่วโมง) Electricity sales (1,000 kw/h.)				
	รวม	ที่อยู่อาศัย	สถานธุรกิจและอุตสาหกรรม	สถานที่ราชการและสาธารณะ	อื่น ๆ
รวมยอด	58.060	28.764	17.943	10.771	0.582
เมืองแม่ฮ่องสอน	24.582	9.434	9.498	5.514	0.136
ขุนยวม	3.880	2.462	0.967	0.433	0.018
ปางมะผ้า	1.765	0.864	0.453	0.435	0.013
ปาย	9.012	5.350	2.219	1.279	0.164
แม่ลาน้อย	3.782	2.332	0.825	0.544	0.081
แม่สะเรียงและสบเมย	15.039	8.322	3.982	2.567	0.168

ที่มา : การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จังหวัดแม่ฮ่องสอน (หน่วย / ล้านหน่วย)

การสื่อสาร

การใช้โทรศัพท์ภายในจังหวัดแม่ฮ่องสอน มี 2 ระบบ คือ บริษัท กสท.โคเปอร์เรชั่น จำกัด มหาชน (TOT) และ บริษัท TT & T จำกัด โดยการใช้เลขหมาย TOT มีดังนี้

ตารางการใช้เลขหมาย TOTภายในจังหวัด แยกเป็นรายอำเภอ

ชุมสายโทรศัพท์(TOT)	เลขหมายเต็ม	เลขหมายผู้ใช้
เมืองแม่ฮ่องสอน	4,281	3,279
ขุนยวม	748	543
ปางมะผ้า	291	234
ปาย	1,312	1,292
แม่ลาน้อย	656	496
แม่สะเรียง	2,806	2,411
สบเมย	259	180
รวม	10,350	8,435

ที่มา : บริษัท กสท.โคเปอร์เรชั่น จำกัด มหาชน (จังหวัดแม่ฮ่องสอน)

การพัฒนาแหล่งน้ำ

แหล่งน้ำชลประทานที่มีอยู่ภายในจังหวัด ประกอบด้วยแหล่งน้ำตามโครงการขนาดใหญ่และขนาดกลางโครงการอื่นเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนและโครงการขนาดเล็ก ที่สร้างเสร็จแล้วถึงสิ้นปีงบประมาณ 2548 รวม 243 โครงการ สามารถเก็บกักน้ำได้ 12.792 ล้านลูกบาศก์เมตร และมีพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์จากโครงการ 118,615 ไร่ หรือร้อยละ 47.63 ของพื้นที่ถือครองทางการเกษตรของจังหวัด 249,025 ไร่

ตาราง จำนวนแหล่งน้ำ จำแนกตามประเภทแหล่งน้ำ เป็นรายอำเภอ พ.ศ. 2548

อำเภอ	รวม	ประเภทแหล่งน้ำ Type of water resources							
		อ่างเก็บน้ำ		ฝายคอนกรีต	ทำนบ	สระ/หนอง/บึง	รู/คลอง	บ่อบาดาล	บ่อน้ำดิน
		ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก						
รวมยอด	191	2	25	126	2	38	1	-	-
เมือง	63	2	12	42	-	8	1	-	-
ขุนขวม	21	-	4	15	2	-	-	-	-
ปางมะผ้า	9	-	-	8	-	2	-	-	-
ปาย	14	-	2	9	-	3	-	-	-
แม่ลาน้อย	26	-	-	22	-	4	-	-	-
แม่สะเรียง	43	-	4	20	-	19	-	-	-
สบเมย	15	-	3	10	-	2	-	-	-

ที่มา : สำนักงานชลประทาน จังหวัดแม่ฮ่องสอน

3. ด้านเศรษฐกิจ

ลักษณะการประกอบอาชีพ

ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ประมาณร้อยละ 75.5 พืชที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ถั่วเหลือง กระเทียม ถั่วงอก งา และกะหล่ำปลี พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ถั่วเหลือง กระเทียม เป็นรายได้ต่อครอบครัว ปัญหาส่วนใหญ่ ขาดแคลนพื้นที่เพาะปลูก พื้นที่ราบ ลักษณะชุมชนส่วนใหญ่ตั้งอยู่กระจัดกระจายตามภูมิประเทศที่เป็นภูเขา

การท่องเที่ยว

จังหวัดแม่ฮ่องสอนตามสภาพภูมิศาสตร์ถูกโอบล้อมด้วยแนวทิวเขาสูงชันในทุกๆ ด้าน ทำให้มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญมากมาย นอกจากนี้การปิดกั้นทางด้านกายภาพ ส่งผลให้วัฒนธรรมประเพณี และความเป็นอยู่ของประชากรภายในจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่แตกต่างจากจังหวัดอื่น ๆ เช่น การแต่งกายแบบพื้นเมือง ซึ่งเรียกว่า ชุดไต คือ ผู้ชายนุ่งกางเกงคล้ายกางเกงจีน หรือ กางเกงชาวเล สวมเสื้อคอกลมแขนยาวปลายแบบจีน ผู้หญิงนุ่งผ้าถุงยาว สวมเสื้อทรงกระบอกตัวสั้นเพียงเอว สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นเสน่ห์ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาเยี่ยมชมจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นอย่างมาก และเดินทางกลับด้วยความประทับใจ

ซึ่งจากสถิติของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในปี 2549 ในปี 2549 แม่ฮ่องสอนประสบผลสำเร็จในด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างดียิ่งปีหนึ่ง โดยจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีผู้เยี่ยมชมเยือนทั้งชาวไทยและต่างประเทศ จำนวนรวมทั้งสิ้น 367,869 คน (เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 11.62) มีวันพักเฉลี่ย 2.50 วัน ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวัน คนละ 1,797.20 บาท ก่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวเข้าจังหวัดแม่ฮ่องสอนทั้งสิ้น 1,629.48 ล้านบาท(เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 8.18)โดยแยกเป็นตลาดในประเทศ และต่างประเทศได้ดังนี้

ฤดูกาลท่องเที่ยว

ช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ ที่เดินทางเข้ามายังจังหวัดแม่ฮ่องสอนจะเข้ามาตลอดทั้งปี สามารถแยกเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มตลาดนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ที่นิยมเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวแต่ละช่วงเวลา ดังนี้

ตลาดในประเทศ

ช่วงเวลาที่นักท่องเที่ยวชาวไทยนิยมเดินทางเข้ามาเยี่ยมชมเยือนจังหวัดแม่ฮ่องสอนมากที่สุด ตั้งแต่เดือน ตุลาคม - มกราคม

ตลาดต่างประเทศ

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศนิยมเดินทางเข้ามาเยี่ยมชมเยือนจังหวัดแม่ฮ่องสอนมากที่สุดในช่วงเดือนมิถุนายน - มกราคม

การค้าชายแดนไทย – สหภาพพม่า
จังหวัดแม่ฮ่องสอน

เนื่องจากจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีแนวเขตพรมแดนในทุกอำเภอติดต่อกับสหภาพพม่ารวมความยาว 483 กิโลเมตร ราษฎรที่อยู่ตามแนวชายแดนของประเทศไทยและสหภาพพม่ามีการติดต่อซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกันมาเป็นเวลานาน การค้าตามแนวชายแดนที่ผ่านมาจะเป็นการค้ากับประชาชนชาวพม่าที่เป็นชนกลุ่มน้อยที่มีหลายเชื้อชาติซึ่งบางกลุ่มมีปัญหาเกี่ยวกับรัฐบาลพม่า ลักษณะการค้าที่ผ่านมามีส่วนใหญ่มิใช่เป็นรูปแบบการค้าอิสระแบบเพื่อไม่ให้กระทบกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในปี พ.ศ.2536 ที่มีการสู้รบระหว่างรัฐบาลพม่า กับกองกำลังต่อต้านซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดนไทย-พม่า ทำให้ฝ่ายความมั่นคงกองทัพภาคที่ 3 สั่งปิดจุดผ่อนปรนทุกจุดตั้งแต่วันที่ 15 กรกฎาคม 2537 และทำให้ภาวะการค้าชายแดนต้องหยุดชะงักลงโดยปริยายส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจของจังหวัดแม่ฮ่องสอนซึ่งเศรษฐกิจส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับการค้าชายแดนและการท่องเที่ยว จากเหตุผลดังกล่าวภาคเอกชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยหอการค้าจังหวัดได้เสนอเปิดจุดผ่อนปรนเพื่อทำการค้าชายแดนผ่านคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน(กรอ.จว.มส) และกระทรวงมหาดไทย ได้พิจารณาให้ความเห็นชอบเปิดจุดผ่อนปรน จำนวน 2 จุด ดังนั้น ช่องทางการค้าระหว่างไทย - พม่า ด้านจังหวัดแม่ฮ่องสอน จะติดต่อผ่านช่องทาง ดังนี้

- จุดผ่อนปรนบ้านห้วยคั่นนุ่น หมู่ที่ 4 ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม ตามประกาศจังหวัดแม่ฮ่องสอน ลงวันที่ 30 ธันวาคม 2537 เปิดเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2538 ซึ่งเปิดทำการทุกวันพุธ เวลา 06.00 – 18.00 น.

- จุดผ่อนปรนบ้านห้วยผึ้ง หมู่ 4 ตำบลห้วยผา อำเภอเมือง ตามประกาศจังหวัดแม่ฮ่องสอน ลงวันที่ 1 กรกฎาคม 2539 เปิดเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2539 ซึ่งเปิดทำการทุกวัน ระหว่าง เวลา 06.00 – 18.00 น.

การค้าชายแดนไทย-พม่า ด้านจังหวัดแม่ฮ่องสอน ในอดีตเป็นผลมาจากความเจริญเติบโตของธุรกิจนำเข้าจากพม่าเป็นสำคัญ ความเจริญเติบโตของธุรกิจค้าไม้ทั้งในฝั่งพม่าและฝั่งไทยเป็นผลให้ความต้องการสินค้าอุปโภคบริโภคจากฝั่งไทยเพิ่มขึ้น ภายหลังจากพม่าห้ามส่งออกไม้ ธุรกิจค้าไม้ตามแนวชายแดนของทั้งสองประเทศซบเซาลง ภาวะการค้าชายแดนทำให้ลดลงอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี 2539 - 2541 และมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นมา และมีการขยายตัวสูงสุดในปี 2548 : โดยมีมูลค่าการค้ารวม 1,249.18 ล้านบาท ; มูลค่าการส่งออก 884.65 ล้านบาท ; มูลค่าการนำเข้า 364.53 ล้านบาท ; มูลค่าการค้า (เกินดุล) 520.12 ล้านบาท สินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ น้ำมันพืช สินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นแก่การครองชีพ เครื่องดื่ม รองเท้าแตะฟองน้ำ ผงชูรส ผ้าขนหนู รถจักรยานยนต์อะไหล่รถยนต์ใช้แล้ว และสินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ โค-กระบือ มีชีวิต พริกแห้ง เมล็ดงา ถั่วต่าง ๆ สินค้าเบ็ดเตล็ด

สำหรับการค้าชายแดน ในปี 2549 :มูลค่าการค้ารวม 809.54 ล้านบาท แยกเป็น :มูลค่าการส่งออก 572.03 ล้านบาท ; มูลค่าการนำเข้า 237.51 ล้านบาท ;มูลค่าการค้า (เกินดุล) 334.53 ล้านบาท

4. ด้านสังคม

ประชากร

ประชากรในจังหวัดแม่ฮ่องสอน มี 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ

1. คนไทยเชื้อสายไทยใหญ่ หรือคนไต เป็นกลุ่มที่อยู่บนพื้นที่ราบ และเป็นประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัด ชาวไทยใหญ่เรียกตัวเองว่า "ไตโหลง" เรียกสั้นๆ ว่า "ไต" พม่า เรียกว่า "ฉาน" หรือ "ชาน" ชาวไทยใหญ่อพยพมาจากรัฐฉาน ซึ่งเป็นบ้านเมืองเดิมในประเทศ

2. ชาวไทยภูเขา ส่วนใหญ่จะอาศัยและประกอบอาชีพอยู่บนพื้นที่สูงมีจำนวนใกล้เคียงกับคนเชื้อสายไทยใหญ่ โดยชาวไทยภูเขาจะอยู่ในทุกอำเภอ มีทั้งหมด 576 กลุ่มบ้านประกอบด้วยเผ่าต่างๆ ดังนี้

- กะเหรี่ยง เป็นชนเผ่าที่มีประชากรมากที่สุดของชาวไทยภูเขา คือประมาณร้อยละ 79.3 จะตั้งถิ่นฐานอยู่ทุกอำเภอ เป็นกลุ่มชนที่อาศัยในดินแดนแถบนี้มาช้านาน บางหมู่บ้านมีอายุมากกว่า 100 ปี กะเหรี่ยงในแม่ฮ่องสอนมีสองกลุ่ม คือ กะเหรี่ยงโปว์ พบมากที่สุด อ.แม่สะเรียง, อ.สบเมย กับกะเหรี่ยงสะกอ พบอยู่ทุกอำเภอ

- มูเซอ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ มูเซอแดง และมูเซอดำ

- ลีซอ พบได้ใน อ.ปาย และ อ.ปางมะผ้า

- ลัวะ เป็นกลุ่มชนที่อาศัยในดินแดนล้านนา รวมถึงแม่ฮ่องสอนมาตั้งแต่โบราณ ปัจจุบันชาวลัวะอพยพขึ้นไปอยู่บนพื้นที่ภูเขาสูง ตั้งชุมชนเป็นแนวยาวไปตามสันเขาพบได้มากที่สุดที่เขตรอยต่ออำเภอแม่ลาน้อย กับ อำเภอแม่แจ่ม จ.เชียงใหม่

- มั่วหรือม้ง เป็นกลุ่มชาวเขาที่มีประชากรน้อยที่สุดในแม่ฮ่องสอนแต่มีอยู่ทุกอำเภอแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ม้งขาวและม้งลาย ซึ่งเรียกจาก สีกระโปรงของผู้หญิงชาวม้งนั่นเอง

- ปาดอง หรือกะเหรี่ยงคอยาว ปัจจุบันมีอยู่ที่บ้านในสอย บ้านน้ำเพียงดิน และบ้านห้วยเสือเฒ่า ในเขตอำเภอเมือง

- จีนฮ่อ เป็นกลุ่มชาวจีนที่เป็นอดีตทหารกองพล 93 ที่หนีภัยทางการเมืองเข้ามาในประเทศไทยอยู่ที่ อ.ปาย , อ.ปางมะผ้า และ อ.เมือง บางแห่งตั้งเป็นชุมชนถาวรมีเฉพาะชาวจีนฮ่อเท่านั้น เช่น หมู่บ้านสันติชล อ.ปาย และหมู่บ้านแม่ฮ่อ อ.เมือง

จำนวนประชากร จำแนกตามเขตการปกครอง เป็นรายอำเภอ

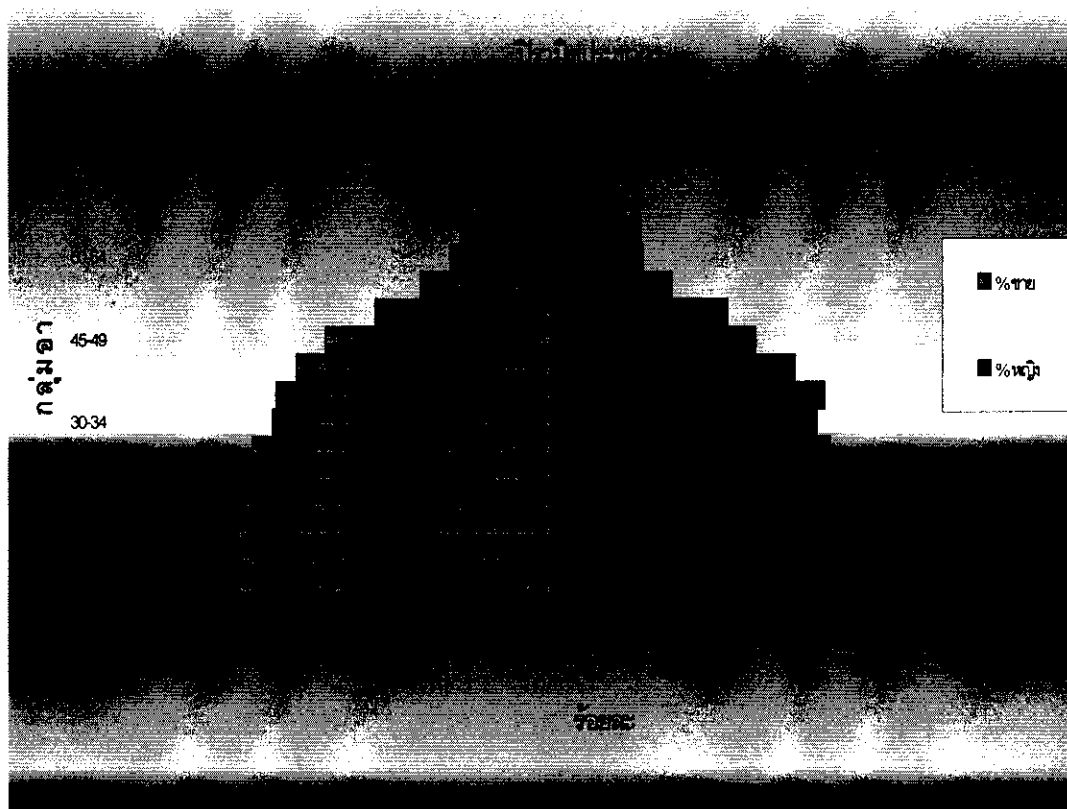
อำเภอ และเขตการปกครอง	รวม	ชาย	หญิง
จังหวัดแม่ฮ่องสอน	253,609	130,985	122,624
อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน	55,020	28,827	26,193
อำเภอขุนยวม	21,479	11,159	10,320
อำเภอปาย	29,526	15,470	14,056
อำเภอแม่สะเรียง	52,024	26,487	25,537
อำเภอแม่ลาน้อย	34,126	17,361	16,765
อำเภอสบเมย	41,726	21,177	20,549
อำเภอปางมะผ้า	19,708	10,504	9,204
ที่มา: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2548)			

ตารางประชากรจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี 2548 จำแนกตามเพศและช่วงอายุ

กลุ่มอายุ	ชาย	หญิง	รวม	% ชาย	% หญิง
00-04	9,299	8,652	17,951	4.37	4.07
05-09	9,673	9,076	18,749	4.55	4.26
10-14	10,281	9,736	20,017	4.83	4.57
15-19	9,962	9,430	19,392	4.68	4.43
20-24	10,105	9,170	19,275	4.75	4.31
25-29	8,841	8,278	17,119	4.15	3.89
30-34	8,243	7,891	16,134	3.87	3.71
35-39	8,153	8,110	16,263	3.83	3.81
40-44	7,549	7,249	14,798	3.55	3.41
45-49	6,698	6,089	12,787	3.15	2.86
50-54	5,223	5,264	10,487	2.45	2.47
55-59	3,869	3,598	7,467	1.82	1.69
60-64	2,994	2,760	5,754	1.41	1.30
65-69	2,691	2,697	5,388	1.26	1.27
70-74	2,189	2,240	4,429	1.03	1.05
75-79	1,564	2,003	3,567	0.73	0.94

กลุ่มอายุ	ชาย	หญิง	รวม	% ชาย	% หญิง
80 +	1,613	1,619	3,232	0.76	0.76
รวม	108,947	103,862	212,809	51.19	48.81

ที่มา: กรมการปกครอง

จากตารางจะเห็นได้ว่าแนวโน้มประชากรใน 20 ปีข้างหน้า ประชากรในวัยเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มลดลงในอนาคตแต่ไม่มาก อัตราประชากรวัยแรงงานลดลงในอนาคต ผู้สูงอายุมีแนวโน้มสูงขึ้น ปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต 20 ปี ข้างหน้า อาจขาดแรงงานได้เพราะประชากรลดลง ปัญหาดูแลสุขภาพผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น เกิดปัญหาด้านสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

การศึกษา

ในปีการศึกษา 2548 จังหวัดแม่ฮ่องสอน ดำเนินการด้านการศึกษาออกเป็น 2 ระบบ คือในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียน อีกทั้งยังแบ่งการจัดการศึกษาออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอุดมศึกษา (ปวส.) และ ระดับปริญญาตรี

สาธารณสุข

สาธารณสุข โรงพยาบาลทั่วไปและโรงพยาบาลชุมชนครบทุกอำเภอ คนในชนบทเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุขมากขึ้น พบว่าหญิงมีครรภ์ได้รับบริการทำคลอดมากขึ้น เด็กประถมได้รับวัคซีนครบเพิ่มขึ้น มีโรงพยาบาลรัฐบาล 7 แห่ง โรงพยาบาลเอกชน 1 แห่ง สถานีนอนมัย 71 แห่ง คลินิกทุกประเภท 17 แห่ง สถานบริการชุมชน 56 แห่ง

จำนวนสถานพยาบาล จำแนกเป็นรายอำเภอ ปีงบประมาณ 2548

อำเภอ	โรงพยาบาล รัฐบาล	โรงพยาบาล เอกชน	สถานี อนามัย	สถานบริการ สาธารณสุขชุมชน	คลินิก ทุกประเภท
รวมยอด	7	1	71	47	17
เมืองแม่ฮ่องสอน	1	-	16	5	2
ขุนยวม	1	-	10	3	3
ปางมะผ้า	1	-	5	7	1
ปาย	1	-	11	2	3
แม่ลาห้อย	1	-	10	12	2
แม่สะเรียง	1	1	11	10	5
สบเมย	1	-	8	8	1

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ศาสนา

ประชากรส่วนใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน คือ ประมาณร้อยละ 77.50 จะนับถือศาสนาพุทธ รองลงมาคือ ศาสนาคริสต์ประมาณร้อยละ 20.90 นับถือศาสนาอิสลาม ประมาณร้อยละ 0.50 และที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 1.10 นับถือศาสนาอื่นๆ โดยมีจำนวนศาสนสถานใช้ในการปฏิบัติศาสนกิจ ดังนี้

1. มีวัด จำนวน 136 วัด แยกเป็นพระอารามหลวง 1 วัด วัดราษฎร์ 135 วัด และแยกเป็น วัดมหานิกาย 130 วัด วัดธรรมยุต 6 วัด สำนักสงฆ์ 126 แห่ง วัดร้าง 11 แห่ง วัดพัฒนาตัวอย่าง 11 วัด วัดพัฒนาตัวอย่างที่มีผลงานดีเด่น 2 วัด และวัดที่เป็นอุทยานการศึกษา 7 วัดมีพระภิกษุ 387 รูป แยกเป็น มหานิกาย 365 รูป ธรรมยุต 22 รูป สามเณร 341 รูป แยกเป็นมหานิกาย 334 รูป ธรรมยุต 7 รูป

2. โบสถ์คริสต์ จำนวน 128 แห่ง แยกเป็นโบสถ์คาทอลิก 71 แห่ง โบสถ์โปรเตสแตนต์ 57 แห่ง

3. มัสยิดของศาสนาอิสลาม จำนวน 5 แห่ง

5. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แหล่งน้ำธรรมชาติ

เป็นแหล่งกำเนิดลำน้ำหลายสาย เนื่องจากสภาพพื้นที่เป็นภูเขาและป่าไม้อุดมสมบูรณ์ เช่น แม่น้ำปาย แม่น้ำยวม น้ำแม่สะงา น้ำตาง น้ำซอง น้ำแม่ละมด น้ำแม่สุรินทร์ โดยทั้งหมดจะเป็นสาขาย่อยของแม่น้ำสาละวิน ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัด

ป่าไม้

จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงชันสลับซับซ้อน พื้นที่ส่วนใหญ่ยังคงเป็นป่าไม้ตามธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ป่าไม้ มีหลากหลายประเภท ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพุ่มป่าแดงและป่าเบญจพรรณ มีพื้นที่รวมกันประมาณ 88.02 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ทั้งจังหวัด มีไม้สักคุณภาพเยี่ยม ส่วนไม้เนื้อแข็งที่มีคุณภาพดีซึ่งหาได้ยากในท้องที่อื่น แต่ยังมีอยู่มากในจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้แก่ ไม้เต็ง ไม้รัง ไม้ตะเคียน ไม้พลวง ไม้ประดู่ ไม้แดง เป็นต้น

ด้วยเหตุที่มีไม้หายากนี้เอง ทำให้มีการบุกรุกตัดต้นไม้เพื่อการค้าเป็นจำนวนมาก แม้ว่ารัฐบาลจะหาทางป้องกันและปราบปรามอย่างหนักและต่อเนื่องก็ตาม นอกจากนี้จำนวนป่าที่ลดลงยังมีสาเหตุมาจากการเกิดไฟไหม้ป่า โดยพบว่าส่วนใหญ่เกิดจากการหาของป่ามากที่สุด ประมาณร้อยละ 38.23 รองลงมาเป็นกรณีไฟไหม้ ร้อยละ 25.28 ที่เหลือมีสาเหตุเกิดจากการล่าสัตว์ การเลี้ยงสัตว์ จากนักท่องเที่ยว เป็นต้น

รัฐบาลจึงได้กำหนดมาตรการในการป้องกันและรักษาพื้นที่ป่า โดยการกำหนดประเภทของป่าไม้เพื่อให้ง่ายต่อการควบคุมดูแล อีกทั้งยังเป็นการช่วยเพิ่มจำนวนพื้นที่ป่าไม้ให้มากขึ้นด้วย ซึ่งได้กำหนดพื้นที่ป่าไม้ของจังหวัดออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. พื้นที่ป่าไม้อนุรักษ์ ประกอบด้วย

1.1 อุทยานแห่งชาติ จำนวน 3 แห่ง รวมเนื้อที่ 1,481,400 ไร่ คือ

- อุทยานแห่งชาติน้ำตกแม่สุรินทร์ มีเนื้อที่ 247,875 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนและอำเภอบูณวม
- อุทยานแห่งชาติสาละวิน มีเนื้อที่ 450,950 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอแม่สะเรียง และอำเภอสบเมย
- อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง มีเนื้อที่ 782,575 ไร่ ครอบคลุมอำเภอปาย จ.แม่ฮ่องสอนและอำเภอแม่แตง อำเภอเชียงดาว จ.เชียงใหม่

1.2 วนอุทยาน จำนวน 6 แห่ง รวมเนื้อที่ 13,615 ไร่ คือ

- วนอุทยานถ้ำปลา มีเนื้อที่ 315 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน
- วนอุทยานน้ำตกผาสื่อ มีเนื้อที่ 2,500 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

- วนอุทยานลำแม่ลาน้อย (ลำแก้วโกมล) มีเนื้อที่ 51 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอแม่ลาน้อย
- วนอุทยานทุ่งบัวตอง มีเนื้อที่ 4,437 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอขุนยวม
- วนอุทยานน้ำตกแม่สวรรค์น้อย มีเนื้อที่ 2,812 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอแม่สะเรียง
- วนอุทยานผาหินตั้ง มีเนื้อที่ 3,500 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

1.3 เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า จำนวน 6 แห่ง รวมเนื้อที่ 2,080,430 ไร่ คือ

- เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาละวิน มีเนื้อที่ 546,875 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอแม่สะเรียง
- เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มน้ำปาย มีเนื้อที่ 738,195 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน อำเภอปางมะผ้า และอำเภอปาย
- เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแม่ยวมฝั่งขวา มีเนื้อที่ 182,500 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอขุนยวมและอำเภอแม่ลาน้อย
- เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแม่ลา - แม่สะ มีเนื้อที่ 148,125 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอปาย
- เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสันปันแดน มีเนื้อที่ 173,125 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอปางมะผ้า
- เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคอยแสง มีเนื้อที่ 291,610 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอขุนยวม

1.4 สวนรุกขชาติ จำนวน 4 แห่ง รวมเนื้อที่ 2,489 ไร่ คือ

- สวนรุกขชาติห้วยชมภู มีเนื้อที่ 1,200 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอแม่สะเรียง
- สวนรุกขชาติห้วยโป่งแช่ มีเนื้อที่ 216 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน
- สวนรุกขชาติห้วยหินหอม มีเนื้อที่ 73 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน
- สวนรุกขชาติแม่สุรินทร์ มีเนื้อที่ 1,000 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอขุนยวม

2. พื้นที่ป่าไม้เศรษฐกิจ ประกอบด้วยป่าสงวน จำนวน 9 ป่า คือ

- 2.1 ป่าสาละวิน มีเนื้อที่ 1,139,000 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอแม่สะเรียง และอำเภอสบเมย
- 2.2 ป่าแม่สุรินทร์ มีเนื้อที่ 177,500 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอขุนยวม
- 2.3 ป่าแม่ยวมฝั่งซ้าย แปลง 1 มีเนื้อที่ 725,156 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอขุนยวมและอำเภอแม่ลาน้อย
- 2.4 ป่าแม่ยวมฝั่งซ้าย แปลง 2 มีเนื้อที่ 1,659,375 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอแม่สะเรียง และ อำเภอสบเมย
- 2.5 ป่าแม่ยวมฝั่งขวา มีเนื้อที่ 655,125 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอแม่สะเรียง และอำเภอสบเมย
- 2.6 ป่าแม่ปายฝั่งซ้าย ตอนบน มีเนื้อที่ 662,812 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอปาย
- 2.7 ป่าแม่ปายฝั่งซ้าย ตอนล่าง มีเนื้อที่ 605,313 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน และอำเภอปาย
- 2.8 ป่าแม่ปายฝั่งขวา มีเนื้อที่ 801,747 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน และอำเภอปางมะผ้า
- 2.9 ป่าแม่เงา และป่าแม่ลำเพิง มีเนื้อที่ 562,500 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอขุนยวม และอำเภอแม่ลาน้อย

ศักยภาพการพัฒนาของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

1. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

1.1 จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีทางหลวงแผ่นดินเชื่อมระหว่างอำเภอครบทุกอำเภอ ได้แก่

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 108 จาก จ.เชียงใหม่ ผ่าน อ. สอด อ. แม่สะเรียง อ. เมืองแม่ฮ่องสอน ระยะทาง ประมาณ 350 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 7 ชั่วโมง ในเส้นทางสายนี้มีสภาพถนนลาดชัน และมีทางโค้งจำนวนมาก

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1095 จาก จ.เชียงใหม่ ผ่าน อ.แม่แตง อ.ปาย ถึง อ.เมืองแม่ฮ่องสอนระยะทางประมาณ 245 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 5 ชั่วโมง สภาพถนนจะมีความลาดชันกว่าทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 108

- ทางหลวงหมายเลข 1085 จาก อ.แม่สวด จ.ตาก อ.สบเมย อ.แม่สะเรียง ถึง อ.เมืองแม่ฮ่องสอน ระยะทาง ประมาณ 394 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 7 ชั่วโมง

1.2 จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีแหล่งน้ำที่สามารถนำมาผลิตน้ำประปา ได้ตลอดทั้งปี ส่วนใหญ่จะเป็นแหล่งน้ำผิวดิน ได้แก่ แม่น้ำปาย และอ่างเก็บน้ำห้วยแม่ฮ่องสอน มีระบบผลิต จำหน่ายน้ำประปา โดยมีโรงกรองน้ำ จำนวน 3 ชุด คือ

ชุดที่ 1 โรงกรองน้ำขนาด 40 ลูกบาศก์เมตร / ต่อชั่วโมง

ชุดที่ 2 โรงกรองน้ำขนาด 100 ลูกบาศก์เมตร / ต่อชั่วโมง

ชุดที่ 3 โรงกรองน้ำขนาด 400 ลูกบาศก์เมตร / ต่อชั่วโมง

มีกำลังการผลิตน้ำประปารวมทั้งสิ้น 440 ลูกบาศก์เมตร/ต่อชั่วโมง หรือ 10,560 ลูกบาศก์เมตร / ต่อวัน

1.3 จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีแหล่งน้ำขนาดใหญ่และขนาดเล็ก แหล่งน้ำชลประทานที่มีอยู่ภายในจังหวัด ประกอบด้วยแหล่งน้ำตามโครงการขนาดใหญ่และขนาดกลางโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนและโครงการขนาดเล็ก ที่สร้างเสร็จแล้วถึงสิ้นปีงบประมาณ 2548 รวม 243 โครงการ สามารถเก็บกักน้ำได้ 12,792 ล้านลูกบาศก์เมตร และมีพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์จากโครงการ 118,615 ไร่ หรือร้อยละ 47.63 ของพื้นที่ถือครองทางการเกษตรของจังหวัด 249,025 ไร่

ตาราง จำนวนแหล่งน้ำ จำแนกตามประเภทแหล่งน้ำ เป็นรายอำเภอ พ.ศ. 2548

อำเภอ	รวม	ประเภทแหล่งน้ำ Type of water resources							
		อ่างเก็บน้ำ		ฝาย คอนกรีต	ทำนบ	สระ/หนอง/ บึง	คู/ คลอง	บ่อ บาดาล	บ่อ น้ำตื้น
		ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก						
รวมยอด	191	2	25	126	2	38	1	-	-
เมือง	63	2	12	42	-	8	1	-	-
ขุนขวม	21		4	15	2	-	-	-	-
ปางมะผ้า	9		-	8	-	2	-	-	-
ปาย	14		2	9	-	3	-	-	-
แม่ลาน้อย	26		-	22	-	4	-	-	-
แม่สะเรียง	43		4	20	-	19	-	-	-
สบเมย	15		3	10	-	2	-	-	-

ที่มา : สำนักงานชลประทาน จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.4 จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีแหล่งให้บริการไฟฟ้าทั้งหมด 7 แห่ง

ตาราง การจำหน่ายกระแสไฟฟ้า และจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า เป็นรายอำเภอ

อำเภอ	การจำหน่ายกระแสไฟฟ้า (1,000,000 กิโลวัตต์/ชั่วโมง) Electricity sales (1,000,000 kwh.)				
	รวม	ที่อยู่อาศัย	สถานธุรกิจและ อุตสาหกรรม	สถานที่ราชการ และสาธารณะ	อื่น ๆ
รวมยอด	58.060	28.764	17.943	10.771	0.582
เมืองแม่ฮ่องสอน	24.582	9.434	9.498	5.514	0.136
ขุนขวม	3.880	2.462	0.967	0.433	0.018
ปางมะผ้า	1.765	0.864	0.453	0.435	0.013
ปาย	9.012	5.350	2.219	1.279	0.164
แม่ลาน้อย	3.782	2.332	0.825	0.544	0.081
แม่สะเรียง และสบเมย	15.039	8.322	3.982	2.567	0.168

ที่มา : การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จังหวัดแม่ฮ่องสอน (หน่วย / ล้านหน่วย)

2. ด้านเศรษฐกิจ

2.1 ทรัพยากรดินและ พันธุ์กรรมของพืชในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ยังไม่ได้รับการทำลายนัก ยังคงรักษาระบบการผลิตแบบดั้งเดิมสามารถส่งเสริมเกษตรปลอดสารพิษ เกษตรอินทรีย์ ซึ่งได้รับความต้องการจากผู้บริโภคทั่วไปค่อนข้างมาก ขณะเดียวกันยังสามารถพัฒนาการเพาะปลูกพืชเมืองหนาว แหล่งผลิตพันธุ์พืช ได้อีกส่วนหนึ่ง

2.2 พื้นที่ของทุกอำเภอ มีแนวชายแดนติดกับสหภาพพม่า และมีจุดแลกเปลี่ยน ค้าขายสินค้าร่วมกันหลายจุด สามารถที่จะขยายและจัดระบบการค้า จุดผ่อนปรนได้อีกหลายจุด เพื่อขยายโอกาสการลงทุน ด้านธุรกิจการค้าอื่น ๆ ภาคอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม ส่งเสริมทิศทางการพัฒนาภาคเหนือตอนบน ระหว่างความร่วมมือ อนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ (ไทย – เมียนมาร์ – ลาว – กัมพูชา – เวียดนาม – จีนตอนใต้)

2.3 แม่ฮ่องสอนเป็นเมืองที่มีความสมดุลมาก ในเรื่องเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเอง การพัฒนาความเจริญด้านเทคโนโลยี ความทันสมัยที่ไม่มากเกินไป สอดคล้องกับความต้องการและวัฒนธรรมของท้องถิ่น ที่อ้างอิงธรรมชาติและความเรียบง่าย

2.4 จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดหนึ่งที่เป็นแหล่งผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศพืชเศรษฐกิจหลักที่ปลูก ได้แก่ ข้าวเจ้า ข้าวไร่ ถั่วลิสง ถั่วแดง ถั่วเขียว ถั่วดำ ถั่วต่าง ๆ กระเทียม กระหล่ำปลี งามา กาแฟ

2.5 มีสถาบันการศึกษาและหน่วยงานราชการภาครัฐที่เกี่ยวข้อง กับการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและการพัฒนาอาชีพเป็นจำนวนมาก เช่น ศูนย์พัฒนาฝีมือและแรงงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน วิทยาลัยการอาชีพพวนมหาราชินี วิทยาลัยการอาชีพแม่สะเรียง วิทยาลัยชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

2.6 มีแหล่งวัตถุดิบ (แร่ธาตุ) จำนวนมากและหลากหลาย เช่น แหล่งดินขาว ถ่านลิกไนต์

3. ด้านคุณภาพชีวิต

3.1 การจัดการศึกษา ในปีการศึกษา 2548 จังหวัดแม่ฮ่องสอน ดำเนินการด้านการศึกษาออกเป็น 2 ระบบ คือ ในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียน ดังนี้

1. การศึกษาในระบบโรงเรียน มีทั้งสิ้น 326 แห่ง

มีข้าราชการ ครู ในสถานศึกษา 2,026 คน และมีนักเรียน 42,661 คน คิดเป็นอัตราส่วนครู อาจารย์/นักเรียน 1:21

2. การศึกษานอกระบบโรงเรียน มีสถานศึกษาทั้งสิ้น 7 แห่ง

มีข้าราชการครู 204 คน มีนักศึกษา 10,186 คน คิดเป็นอัตราส่วน ครู/ นักศึกษา 1:14 (ที่มา : ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดแม่ฮ่องสอน)

3.2 จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีโรงพยาบาลทั่วไปและโรงพยาบาลชุมชนครบทุกอำเภอ คนในชนบทเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุขมากขึ้น พบว่าหญิงมีครรภ์ได้รับการทำคลอดมากขึ้น เด็กประถมได้รับวัคซีนครบเพิ่มขึ้น มีโรงพยาบาลรัฐบาล 7 แห่ง โรงพยาบาลเอกชน 1 แห่ง สถานีนอนามัย 71 แห่ง คลินิกทุกประเภท 17 แห่ง สถานบริการชุมชน 47 แห่ง

จำนวนสถานพยาบาล จำแนกเป็นรายอำเภอ

อำเภอ	โรงพยาบาล รัฐบาล	โรงพยาบาล เอกชน	สถานี อนามัย	สถานบริการ สาธารณสุขชุมชน	คลินิก ทุกประเภท
รวมยอด	7	1	71	47	17
เมืองแม่ฮ่องสอน	1	-	16	5	2
ขุนยวม	1	-	10	3	3
ปางมะผ้า	1	-	5	7	1
ปาย	1	-	11	2	3
แม่ลาน้อย	1	-	10	12	2
แม่สะเรียง	1	1	11	10	5
สบเมย	1	-	8	8	1

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน

3.3 จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้รับการส่งเสริมการออกกำลังกาย การเล่นกีฬา จากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่การรณรงค์ให้ออกกำลังกาย การจัดการแข่งขันกีฬาต่าง ๆ การก่อสร้างสนามกีฬา ลานกีฬาเอนกประสงค์ ครอบคลุมทุกอำเภอ

3.4 จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีการรวมพลังต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคทุกส่วน ทั้ง ราชการ เอกชน ประชาชน ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มีการจัดตั้งศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดจังหวัดแม่ฮ่องสอน รวมทั้งมีการใช้กระบวนการประชาคมหมู่บ้าน/ชุมชน ในการแก้ไขปัญหาเสพติด

4. ด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

4.1 จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีความหลากหลายทางด้านศาสนาและวัฒนธรรม ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ประชากรส่วนใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน คือประมาณร้อยละ 77.50 จะนับถือศาสนาพุทธ รองลงมาคือศาสนาคริสต์ประมาณร้อยละ 20.90 นับถือศาสนาอิสลาม ประมาณร้อยละ 0.50 และที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 1.10 นับถือศาสนาอื่นๆโดยมีจำนวนศาสนสถานใช้ในการปฏิบัติศาสนกิจ ดังนี้

1. มีวัดทั้งสิ้น 136 วัด แยกเป็นพระอารามหลวง 1 วัด วัดราษฎร์ 135 วัดและแยกเป็นวัดมหานิกาย 130 วัด วัดธรรมยุต 6 วัด สำนักสงฆ์ 126 แห่ง วัดร้าง 11 แห่ง วัดพัฒนาตัวอย่าง 11 วัด วัดพัฒนาตัวอย่างที่มีผลงานดีเด่น 2 วัด และวัดที่เป็นอุทยานการศึกษา 7 วัดมีพระภิกษุ 387 รูป แยกเป็นมหานิกาย 365 รูป ธรรมยุต 22 รูป สามเณร 341 รูป แยกเป็นมหานิกาย 334 รูป ธรรมยุต 7 รูป

2. โบสถ์คริสต์ จำนวน 128 แห่ง แยกเป็นโบสถ์คาทอลิก 71 แห่ง โบสถ์โปรเตสแตนต์ 57 แห่ง

3. มัสยิดของศาสนาอิสลาม จำนวน 5 แห่ง

4.2 จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีขนบธรรมเนียมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น ประเพณีของชาวไทยใหญ่ วิถีชีวิตของชาวเขาเผ่าต่าง ๆ เป็นต้น

4.3 จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีเทศกาล ประเพณีที่สำคัญหลายงาน ได้แก่

1. ประเพณีปอยส่างลอง หรือประเพณีบรรพชาสามเณร ตามประเพณีชาวไทยใหญ่ ซึ่งถือว่าเป็นประเพณีที่ได้กุศลแรงกว่าการอุปสมบท พระภิกษุ จัดอย่างยิ่งใหญ่ในช่วงเดือนมีนาคม เมษายนและ พฤษภาคม เด็กที่จะบรรพชาเรียกว่า “ส่างลอง” จะโกนผมแต่ไม่โกนคิ้ว แล้วแต่งกายประดับประดาด้วยเครื่องประดับอันมีค่าเช่น สวมสร้อยกำไล แหวน และใช้ผ้าโพกศีรษะแบบพม่า สวมถุงเท้าขาว นุ่งโสร่ง ทาแป้งขาว เขียนคิ้ว ทาปาก ทั้งนี้เชื่อกันว่าพระพุทธเจ้ามีฐานะเป็นกษัตริย์ยังละกิเลสได้ การประดับประดาแสดงว่ามีฐานะดี ก็ละกิเลสไปบวชได้เช่นกัน ถ้าไม่มีม้าก็จะขี่คอกคน ซึ่งเรียกว่า “พี่เลี้ยง” หรือ “ตะแปส่างลอง” แห่ไปตามถนนสายต่าง ๆ มีกลดทองหรือ “ทีคำ” แบบพม่ากั้นแดด

ปัจจุบัน ประเพณีนี้ได้กำหนดให้เป็นการบรรพชาแบบสามัคคี คือจัดการบรรพชาส่างลองจำนวนมากในคราวเดียวกัน ในช่วงต้นเดือนเมษายนของทุกปี ทำให้ประเพณีส่างลองในจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีความยิ่งใหญ่และงดงามเป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยว

2. ประเพณีออกพรรษา หรือ งานปอยเหลลิดสิบเอ็ด เป็นประเพณีที่สำคัญมากสำหรับชาวจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยในเดือน 11 ระหว่างวันที่ 13-14 ค่ำ จะมีงานตลาดนัดขายของกันทั้งวัน ทั้งคืน ประชาชนจะไปซื้ออาหารและสิ่งของต่าง ๆ เพื่อไปทำบุญที่วัดในวันขึ้น 15 ค่ำ พอรุ่งเช้าของวันขึ้น 15 ค่ำ จะมีการตักบาตรเทโวที่วัดพระธาตุดอยกองมู และเดินทางมาสู่วัดม่วยต่อ ซึ่งอยู่บริเวณเชิงเขาพระภิกษุสามเณรและประชาชนจำนวนมากจะเรียงรายสองข้างทาง เพื่อทำบุญตักบาตร เป็นภาพที่งดงามยิ่ง ตอนกลางคืนบ้านเรือนและวัดต่าง ๆ จะมีการจุดประทีปโคมไฟสว่างไสว มีการแห่ “จองพารา” หรือ “ปราสาทรับเสด็จพระพุทธเจ้า” ซึ่งตกแต่งประดับประดาอย่างสวยงาม มีการแสดงละเล่นพื้นเมือง และมหรสพต่าง ๆ และ “ห่อเตนเหิง” หรือการแห่เทียนพันเล่มด้วย

3. งานประเพณีลอยกระทงในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือนยี่ หรือทางภาคเหนือเรียกว่า “ยี่เป็ง” โดยประชาชนจะทำกระทงเล็ก ๆ ไปลอยตามแม่น้ำ มีการประกวดกระทงใหญ่ ที่หนองจองคำมีมหรสพรื่นเริงตามบ้านเรือนจะจุดโคมไฟสว่างไสว นอกจากนี้ยังมีการลอยกระทงสวรรค์ คือ นำกระทงที่จุดประทีปโคมไฟผูกติดกับลูกโป่งลอยขึ้นไปในอากาศ กล่าวกันว่า การลอยกระทงสวรรค์นี้มีขึ้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดแรก

4. ประเพณีการถวายข้าวยาสุ ภาษาไทยใหญ่เรียกว่า “การทานข้าวหย่ากู๋” งานนี้ทางวัดจะบอกบุญให้ชาวบ้านนำข้าวใส่หมกเนย น้ำผึ้ง ทำเป็นก้อน ๆ ประมาณ 49 ก้อน มาถวายพระประธานตั้งแต่ย่างกุ้ง มักทำกันในเดือนกุมภาพันธ์ – มีนาคม

5. งานประเพณีวันวิสาขบูชา เริ่มตั้งแต่วันขึ้น 12 ค่ำ จนถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 จะมีการตักบาตรในวันขึ้น 15 ค่ำ การขนทรายเข้าวัดและถวายข้าวมธุปายาสด้วย

6. งานประเพณีทำบุญข้าวใหม่ จัดขึ้นหลังจากการเก็บเกี่ยวข้าวใส่ยุ้งฉางเรียบร้อยแล้ว โดยจะมีการทำบุญเลี้ยงพระที่บ้าน เสร็จแล้วถวายเครื่องไทยทานแก่พระสงฆ์ และเลี้ยงอาหารแก่ผู้มาร่วมงาน

7. งานประเพณีสงกรานต์

วันที่ 1 เป็นวันสงกรานต์ ถือว่าเป็นวันล้างเสนียดของบ้าน

วันที่ 2 เป็นวันเนา วันนี้เป็นวันอ่อนทุกคนจะต้องระมัดระวัง ไม่ให้ร่างกายเจ็บป่วย ต้องสำรวมกิริยามารยาท ทำจิตใจให้ผ่องแผ้ว ไม่โกรธเคืองผู้ใด ให้อภัยต่อกัน

วันที่ 3 เป็นวันเถลิงศก

8. จำกั้เพจอ่น เป็นการทำบุญถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์ในตอนเช้าและทำการเลี้ยงข้าวอุบาสิกาที่ไปจำศีลภาวนาอยู่ที่วัด

9. แห่เกี้ยว เป็นประเพณีที่ชาวแม่ฮ่องสอนถือปฏิบัติกันมาทุกปี โดยเริ่มเมื่อตอนย่างออกพรรษา ชาวบ้านจะไปหาดันสน(เกี้ยว) ขนาดสูง 3-4 เมตร มาตั้งไว้ในบริเวณวัด จัดงานเฉลิมฉลองพร้อมทั้งที่จุดไฟที่ด้นสนให้ถูกโชติช่วงอยู่ตลอดเวลา เพื่อเป็นพุทธบูชาจนกว่าไฟจะหมดด้นสน

4.4 จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีศิลปะการเล่นพื้นบ้านที่หลากหลาย ได้แก่

1. กำ เป็นการเล่นแบบพื้นเมือง หรือรู้จักกันในนามว่า ฟ้อนโต (ฟ้อนเงี้ยว) เป็นการฟ้อนที่มีลักษณะลีลาการร่ายรำที่เร็วกว่าการฟ้อนเล็บ และฟ้อนเทียนของชาวเชียงใหม่ เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบระหว่างการฟ้อนก็เป็นเครื่องตีเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งประกอบด้วยกลองยาว ฉิ่ง ฉาบ

2. รำโต เป็นการเล่นคล้ายกับการเชิดสิงโตของชาวจีน มีเครื่องดนตรีประกอบเหมือนการเล่นของสิงโตของจีน คนเต้นก็เต้นแบบสิงโต แต่สิงโตนั้นมีสีขาวเหมือนขนของแกะ และที่หัวของสิงโตมีเขาคอยคู่ด้วย เป็นการเล่นที่สนุกสนานมาก มีกลองยาว ฉิ่ง ฉาบ เป็นเครื่องประกอบ ปกติจะเล่นเมื่อมีงานเทศกาล หรือ มีการฉลองในโอกาสสำคัญ ๆ เช่น ด้อนรับแขกเมืองผู้มีเกียรติ

3. กำแลว คือการฟ้อนดาบนั่นเอง ชาวไทยใหญ่ถือว่าดาบเป็นอาวุธประจำตัว จึงมีการฝึกสอนถ่ายทอดต่อกันมาแต่โบราณ ทั้งเกี่ยวกับการฟ้อนดาบและการใช้ดาบ และยังถือว่าเป็นศิลปะของชายชาตรีที่จะต้องเรียนรู้ไว้ ผู้ที่มีความชำนาญในเพลงดาบจะสามารถร่ายรำด้วยลีลาและลวดลายที่แปลกตาน่าดูอย่างยิ่ง เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบได้แก่ กลองยาว ฉิ่ง และฉาบ โดยที่เป็นจังหวะเร็วเข้าไปตามลีลา

4. กิ่งกะหล่ำ หรือรำกีนรี เป็นการฟ้อนรูปสัตว์ต่าง ๆ เช่น ฟ้อนนางนก ฟ้อนผีเสื้อยักษ์(กำแบ๊อคง) ฟ้อนปลา ฟ้อนม้า ฟ้อนกีนรี (กิ่งกาหล่ำ) ในการฟ้อนนี้จะใช้กระดาดหลากสี ประดิษฐ์เป็นรูปสัตว์ตามที่ต้องการสวมทับคนที่ฟ้อนเครื่องประกอบ กลองมอชิง มีลีลาการฟ้อนที่น่าดูมาก

5. จ้าคไต เป็นการละเล่นประเภทละครหรือลิเก ร้องกลอนเป็นภาษาไทยใหญ่ เรื่องที่แสดงส่วนมากเอามาจากชาดก หรือตำนานทางพุทธศาสนา ทำนองที่นิยมร้องเรียกว่า “ปานแซง” จ้าคไตนิยมเล่นกันงานใหญ่ ๆ เช่นงานประจำปี เครื่องดนตรีประกอบด้วย ฉิ่งขนาดต่าง ๆ รวม 9 ใบ นอกจากนี้ก็มีฉิ่ง ฉาบ กลองสองหน้า ระนาดแก้ว (ชาวไทยใหญ่เรียกว่า ปัดยา) ไวโอลินติดลำโพงแบนโจและเกราะเล็ก ๆ (ฮอก)

6. เฮ็ดความ เป็นการขับร้องเพลงคล้ายกับการร้อง “คำวซอ” ของชาวไทยพื้นเมืองภาคเหนือในการขับร้องมีทั้งชายและหญิง อาจจะร้องเดี่ยวหรือร้องสลับกัน คำร้องเป็นภาษาไทยใหญ่ เนื้อหาเป็นการเกี่ยวพาราสักนหรือสวดสรรเสริญบุคคล เช่น แซกผู้มีเกียรติ เจ้าภาพ เป็นต้น ทำนองที่ใช้ร้องกันมีอยู่ 3 ทำนอง คือ “ล่องคองพม่า” “นกถือ” และ”ปานแซง” ในระหว่างการแสดงก็มีเครื่องดนตรีประกอบประกอบในการขับร้องซึ่งได้แก่ กลองยาว ฉาบ ฉิ่ง กลองใหญ่สองหน้า (ยาวประมาณ 1 เมตร) ฉิ่งหมู และฉิ่ง

7. มองเซิง เป็นการโห่ร้องของกลองใหญ่สองหน้า (ความยาวประมาณ 1 เมตร) จำนวน 1 ใบ ฉิ่ง ฉาบ และฉิ่ง ซึ่งมีอยู่หลายลูก

4.5 จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีโบราณสถานและโบราณวัตถุทางประวัติศาสตร์มากมาย เช่น วัดพระธาตุคอกกอนงู วัดต่อแพ วัดน้ำฮู วัดจองกลาง วัดจองคำ เป็นต้น

5. ด้านทรัพยากรธรรมชาติ

5.1 จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงชันสลับซับซ้อน พื้นที่ส่วนใหญ่ยังคงเป็นป่าไม้ตามธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ป่าไม้ มีหลากหลายประเภท ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพุ่มป่าแดงและป่าเบญจพรรณ มีพื้นที่รวมกันประมาณ 88.02 เปอร์เซ็นต์ ของพื้นที่ทั้งจังหวัด มีไม้สักคุณภาพเยี่ยม ส่วนไม้เนื้อแข็งที่มีคุณภาพดีซึ่งหาได้ยากในท้องที่อื่น แต่ยังมีอยู่มากในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้แก่ ไม้เต็ง ไม้รัง ไม้ตะเคียน ไม้พลอง ไม้ประดู่ ไม้แดง เป็นต้น ได้กำหนดพื้นที่ป่าไม้ของจังหวัดออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. พื้นที่ป่าไม้อุรักษ์ ประกอบด้วย

1.1 อุทยานแห่งชาติ จำนวน 3 แห่ง รวมเนื้อที่ 1,481,400 ไร่ คือ

- อุทยานเขื่อนลุ่มน้ำตกลำแม่สุรินทร์ มีเนื้อที่ 247,875 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน และอำเภอขุนยวม
- อุทยานแห่งชาติสาละวิน มีเนื้อที่ 450,950 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอแม่สะเรียง และอำเภอสบเมย
- อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง มีเนื้อที่ 782,575 ไร่ ครอบคลุมอำเภอปาย จ.แม่ฮ่องสอนและอำเภอแม่แตง อำเภอเชียงดาว จ.เชียงใหม่

1.2 วนอุทยาน จำนวน 6 แห่ง รวมเนื้อที่ 13,615 ไร่ คือ

- วนอุทยานถ้ำปลา มีเนื้อที่ 315 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน
- วนอุทยานน้ำตกผาเสื่อ มีเนื้อที่ 2,500 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน
- วนอุทยานถ้ำแม่ลาน้อย (ถ้ำแก้วโกมล) มีเนื้อที่ 51 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอแม่ลาน้อย

- วนอุทยานทุ่งบัวตอง มีเนื้อที่ 4,437 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอขุนยวม
- วนอุทยานน้ำตกแม่สวรรค์น้อย มีเนื้อที่ 2,812 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอแม่สะเรียง
- วนอุทยานผาหินตั้ง มีเนื้อที่ 3,500 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

1.3 เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า จำนวน 6 แห่ง รวมเนื้อที่ 2,080,430 ไร่ คือ

- เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาละวิน มีเนื้อที่ 546,875 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอแม่สะเรียง
- เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มน้ำปาย มีเนื้อที่ 738,195 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน อำเภอปางมะผ้า และอำเภอปาย
- เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแม่ยวมฝั่งขวา มีเนื้อที่ 182,500 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอขุนยวมและอำเภอแม่ลาน้อย
- เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแม่ลา - แม่สะ มีเนื้อที่ 148,125 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอปาย
- เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสันปันแดน มีเนื้อที่ 173,125 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอปางมะผ้า
- เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยแสง มีเนื้อที่ 291,610 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอขุนยวม

1.4 สวนรุกขชาติ จำนวน 4 แห่ง รวมเนื้อที่ 2,489 ไร่ คือ

- สวนรุกขชาติห้วยชมภู มีเนื้อที่ 1,200 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอแม่สะเรียง
- สวนรุกขชาติห้วยโป่งแซ่ มีเนื้อที่ 216 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน
- สวนรุกขชาติห้วยหินหอม มีเนื้อที่ 73 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน
- สวนรุกขชาติแม่สุรินทร์ มีเนื้อที่ 1,000 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอขุนยวม

2. พื้นที่ป่าไม้เศรษฐกิจ ประกอบด้วยป่าสงวน จำนวน 9 ป่า คือ

- 2.1 ป่าสาละวิน มีเนื้อที่ 1,139,000 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอแม่สะเรียง และอำเภอสบเมย
- 2.2 ป่าแม่สุรินทร์ มีเนื้อที่ 177,500 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอขุนยวม
- 2.3 ป่าแม่ยวมฝั่งซ้าย แปลง 1 มีเนื้อที่ 725,156 ไร่ อยู่ในเขตอ.ขุนยวม และอ.แม่ลาน้อย
- 2.4 ป่าแม่ยวมฝั่งซ้าย แปลง 2 มีเนื้อที่ 1,659,375 ไร่ อยู่ในเขต อ.แม่สะเรียง และ อ.สบเมย
- 2.5 ป่าแม่ยวมฝั่งขวา มีเนื้อที่ 655,125 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอแม่สะเรียง และอำเภอสบเมย
- 2.6 ป่าแม่ปายฝั่งซ้าย ตอนบน มีเนื้อที่ 662,812 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอปาย
- 2.7 ป่าแม่ปายฝั่งซ้าย ตอนล่าง มีเนื้อที่ 605,313 ไร่ อยู่ในเขต อ.เมืองแม่ฮ่องสอน และอ.ปาย
- 2.8 ป่าแม่ปายฝั่งขวา มีเนื้อที่ 801,747 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน และอำเภอปางมะผ้า
- 2.9 ป่าแม่เงา และป่าแม่คำพึ่ง มีเนื้อที่ 562,500 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอขุนยวม และอำเภอแม่ลาน้อย

5.2 จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีแหล่งน้ำธรรมชาติหลายสาย จากสภาพที่พื้นที่ที่เป็นภูเขาและป่าไม้ ทำให้จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นแหล่งกำเนิดน้ำหลายสายโดยมีแม่น้ำสายสำคัญ 2 สาย คือ แม่น้ำปาย และแม่น้ำ ยวม นอกจากนี้ยังมีลำน้ำอื่น ๆ เช่น น้ำสะงา น้ำของ น้ำแม่ละมด และน้ำแม่สุรินทร์ โดยพื้นที่ลุ่มน้ำทั้งหมดจะไหลลงสู่แม่น้ำสาละวิน ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัด

5.3 แร่ธาตุ ในปี 2545 (ม.ค. - ก.ค. 2545) จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีเหมืองแร่จำนวน 7 เหมือง สัมปทาน จำนวน 13 แปลง เปิดทำการเหมือง 11 แปลง มีคนงานทั้งสิ้น 74 คน ซึ่งจังหวัดมีรายได้จากค่า ภาษีหลวงแร่และรายได้เบ็ดเตล็ด รวมทั้งสิ้น 990,324.72 บาท โดยแร่ธาตุที่สำคัญของจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่ ผลิตได้ ได้แก่ ฟลูออไรด์ แบไรต์แร่หินอุตสาหกรรมเพื่อการก่อสร้างและแร่เฟลด์สปาร์ เป็นต้น

6. ด้านแหล่งท่องเที่ยว

6.1 แม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดที่มีมนต์เสน่ห์ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาสัมผัสธรรมชาติ แม้ว่าเส้นทางที่จะเข้ามาสู่จังหวัดจะยาวไกลคดเคี้ยวด้วยจำนวนโค้งถึง 1,864 โค้ง แต่ความเป็นธรรมชาติ ขุนเขาอันกว้างใหญ่อุดมสมบูรณ์ ป่าไม้เขียวชอุ่ม สีสันสดสวยของดอกบัวตองและความอบอุ่นอารี ความ มีน้ำใจของชาวจังหวัดแม่ฮ่องสอน ทั้งชาวไทยใหญ่และชาวไทยภูเขา เหล่านี้คือสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ เข้ามาแม่ฮ่องสอนเป็นจำนวนมากในแต่ละปี จากความแตกต่างกันอย่างชัดเจนทางด้านภูมิศาสตร์ ทำให้ แม่ฮ่องสอนถูกปกคลุมด้วยหมอกตลอดทั้ง 3 ฤดูอันเป็นที่มาของเมืองสามหมอก คือ หมอกน้ำค้างใน ฤดูหนาว หมอกควันจากไฟป่าในฤดูร้อน และหมอกไอน้ำในฤดูฝน

6.2 แม่ฮ่องสอนมีแหล่งท่องเที่ยวทุ่งดอกบัวตองที่สวยงามที่สุดในประเทศไทย บริเวณคอยแม่ฮุค อ.ขุนยวม และคอยแม่เหาะ อ.แม่สะเรียง โดยดอกบัวตองจะออกดอกและบานเต็มที่ในช่วงฤดูหนาว ประมาณเดือน พฤศจิกายน-เดือนธันวาคมของทุกปี

6.3 จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติหลายแห่ง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติน้ำตก แม่สุรินทร์ น้ำตกดาวดึงส์ วนอุทยานถ้ำปลา ทุ่งบัวตองคอยแม่ฮุค ทุ่งบัวตองคอยแม่เหาะ น้ำตกซู่ซ่า บ่อน้ำร้อนแม่หุ น้ำสุมหายใจ ห้วยน้ำดัง ถ้ำแม่สะนา ถ้ำน้ำลอด วนอุทยานน้ำตกผาเสือ บ่อน้ำร้อนผาบ่อง และ เขื่อนพลังน้ำผาบ่อง น้ำตกห้วยปูลิง น้ำแม่ป่าแปก น้ำตกหมอบแง น้ำตกแม่เย็นกองแลน น้ำพุร้อนเมือง แป้ง น้ำพุร้อนบ้านหนองแห้ง น้ำพุร้อนโป่งร้อน ห้วยจอกหลวง น้ำตกแม่ขมหลวง ถ้ำแม่สุตองแก่งแม่เงา น้ำตกแม่ริด ถ้ำผาเผือก ถ้ำผีแมน ถ้ำน้ำบ่อผี ถ้ำผามอญ ถ้ำผาแดง ถ้ำปางคำ ถ้ำน้ำตอง ถ้ำน้ำตกซู่ซ่า ถ้ำแก้ว โกมล

6.4 จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์หลายแห่ง ได้แก่ วัดพระธาตุดอยกองมู วัดต่อแพ วัดจองกลาง วัดกิตติวงศ์ วัดจองสูง วัดก้ำก่อ วัดจองคำ วัดน้ำฮูผาเสือ วัดพระนอน วัดหัวเวียง พระธาตุดอยมอญ วัดศรีบุญเรือง วัดกลาง วัดม่วยต่อ เจดีย์พระธาตุมะเข็น

6.5 จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีแหล่งท่องเที่ยวทางประเพณีวัฒนธรรมที่หลากหลาย ได้แก่ หมู่บ้าน สบสอย หมู่บ้านกระเหรี่ยงพะมอลอ พระตำหนักปางตอง บ้านในสอย เรือนประทับแรมโป่งแดง บ้านแม้ว ไมโครเวฟ บ้านน้ำเพียงดิน บ้านรักไทย(เม่อ) บ้านพะใจโฮล บ้านกระเหรี่ยงแม่ปิง บ้านละว้า(ลื้อ) บ้าน กระเหรี่ยงห้วยห้อม บ้านกระเหรี่ยงแม่สะกั่ว บ้านสวงามแม่ลามาลหลวง บ้านกระเหรี่ยงคอยาวบ้านห้วยเสือ เฒ่า บ้านกระเหรี่ยงคอยาวบ้านในสอย บ้านกระเหรี่ยงคอยาวบ้านน้ำเพียงดิน

ส่วนที่ 2

แนวคิดในการกำหนดกรอบยุทธศาสตร์องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดแม่ฮ่องสอน (2551 - 2553)

2.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 – 2554)

ประเทศไทยยังคงต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายบริบท ทั้งที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศ จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้มีภูมิคุ้มกัน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น โดยยังคงยึดเชิฐ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปฏิบัติในการพัฒนา แบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 และให้ความสำคัญต่อการรวมพลังสังคมจากทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมดำเนินการในทุกขั้นตอน ของแผนฯ พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาสู่การปฏิบัติ รวมทั้งการติดตามตรวจสอบ ผลการดำเนินงานตามแผนอย่างต่อเนื่อง

วิสัยทัศน์ประเทศไทย

มุ่งพัฒนาสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society) คนไทยมีคุณธรรมนำความรอบรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบครัวยุบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืนอยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการประเทศที่มีธรรมาภิบาล ดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี”

พันธกิจ

เพื่อให้การพัฒนาประเทศไทยในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 มุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ภายใต้แนวปฏิบัติของ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เห็นควรกำหนดพันธกิจของการพัฒนาประเทศดังนี้

1. พัฒนาคนให้มีคุณภาพพร้อมคุณธรรมและรอบรู้อย่างเท่าทัน มีสุขภาวะที่ดีอยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น ชุมชนที่เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีภายใต้ดุลยภาพของความหลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. เสริมสร้างเศรษฐกิจให้มีคุณภาพ เสถียรภาพและเป็นธรรม มุ่งปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถแข่งขันได้ มีภูมิคุ้มกันความเสี่ยงจากความผันผวนของสภาพแวดล้อมในยุคโลกาภิวัตน์บนพื้นฐานการบริหารเศรษฐกิจส่วนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ มีระดับการออมที่พอเพียง มีการปรับโครงสร้าง

สร้างการผลิตและบริการบนฐานความรู้และนวัตกรรม ใช้จุดแข็งของความหลากหลายทางชีวภาพและเอกลักษณ์ความเป็นไทย ควบคู่กับการเชื่อมโยงกับต่างประเทศ และการพัฒนาปัจจัยสนับสนุนด้านโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ พลังงาน กฎกติกากฎหมาย และกลไกสนับสนุนการแข่งขันและกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม

3. ดำรงความหลากหลายทางชีวภาพและสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ และคุณภาพสิ่งแวดล้อม สร้างความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน เป็นธรรม และสร้างสรรค์คุณค่า สนับสนุนให้ชุมชนมีองค์ความรู้และสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อคุ้มครองฐานทรัพยากร ปรับแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนรักษาผลประโยชน์ของชาติจากข้อตกลงตามพันธกรณีระหว่างประเทศ

4. พัฒนาระบบบริหารจัดการประเทศให้เกิดธรรมภิบาลภายใต้ระบอบประชาธิปไตยที่มีองค์พระมหากษัตริย์เป็นประมุข มุ่งสร้างกลไกและกฎระเบียบที่เอื้อต่อการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาสู่ทุกภาคี ควบคู่กับการเสริมสร้างความโปร่งใส สุจริต ยุติธรรม รับผิดชอบต่อสาธารณะมีการกระจายอำนาจและกระบวนการที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสู่ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจสังคมและการใช้ทรัพยากร

วัตถุประสงค์และเป้าหมายหลัก

เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงที่ประเทศไทยจะต้องปรับตัวในอนาคต และเพื่อก้าวไปสู่วิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศที่พึงปรารถนาในระยะยาว การพัฒนาในระยะ 5 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักของการพัฒนาไว้ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์

1.1 เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้คุณค่าธรรมชาติ จริยธรรมอย่างต่อเนื่องที่ขับเคลื่อนด้วยการเชื่อมโยงบทบาทครอบครัว สถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษา เสริมสร้างบริการสุขภาพอย่างสมดุลระหว่างการส่งเสริม การป้องกัน การรักษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพและสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

1.2 เพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชน เชื่อมโยงเป็นเครือข่าย เป็นรากฐานการพัฒนาเศรษฐกิจคุณภาพชีวิต และอนุรักษ์ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนนำไปสู่การพึ่งตนเองและลดปัญหาความยากจนอย่างบูรณาการ

1.3 เพื่อปรับโครงสร้างการผลิตสู่การเพิ่มคุณค่า (Value Creation) ของสินค้าและบริการบนฐานความรู้และนวัตกรรม รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างสาขาการผลิต เพื่อให้มูลค่าการผลิตสูงขึ้น

1.4 เพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน (Safety Net) และระบบบริหารความเสี่ยงให้กับภาคการเงิน การคลัง พลังงาน ตลาดปัจจัยการผลิต ตลาดแรงงาน และการลงทุน

1.5 เพื่อสร้างระบบการแข่งขันด้านการค้าและการลงทุนให้เป็นธรรม และคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศ รวมทั้งสร้างกลไกในการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาสู่ประชาชนในทุกภาคส่วนอย่างเป็นธรรม

1.6 เพื่อเสริมสร้างความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ และคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ ควบคู่กับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้เป็นฐานที่มั่นคงของการพัฒนาประเทศ และการดำรงชีวิตของคนไทยทั้งในรุ่นปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งสร้างกลไกในการรักษาผลประโยชน์ของชาติ อย่างเป็นธรรมและอย่างยั่งยืน

1.7 เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศสู่ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน และขยายบทบาทขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควบคู่กับการเสริมสร้างกลไกและกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้เกิดผลในทางปฏิบัติต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. เป้าหมาย

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ดังนี้

2.1 เป้าหมายการพัฒนาคุณภาพคน ให้คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ ความรู้ ความสามารถ ทักษะการประกอบอาชีพ และมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเสริมสร้างศักยภาพให้กับตนเองที่จะนำไปสู่ความเข้มแข็งของครอบครัว ชุมชน และสังคมไทย โดยเพิ่มจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเป็น 10 ปี พัฒนากำลังแรงงานระดับกลางที่มีคุณภาพเพิ่มเป็นร้อยละ 60 ของกำลังแรงงานทั้งหมด โดยรายได้เฉลี่ยของแรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.5 และเพิ่มสัดส่วนนักวิจัยเป็น 10 คน ต่อประชากร 10,000 คน พร้อมทั้งกำหนดให้อายุคาดเฉลี่ยของคนไทยสูงขึ้นเป็น 80 ปี ควบคู่กับการลดอัตราเพิ่มของการเจ็บป่วยด้วยโรคป้องกันได้ 5 อันดับแรก คือ หัวใจ ความดันโลหิตสูง เบาหวาน มะเร็ง และหลอดเลือดสมอง และนำไปสู่การเพิ่มผลิตภาพแรงงาน และลดรายจ่ายด้านสุขภาพร้อยละ 10

2.2 เป้าหมายการพัฒนาชุมชนและแก้ปัญหาความยากจน พัฒนาให้ทุกชุมชนมีแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำแผนชุมชนไปใช้ประกอบการจัดสรรงบประมาณ ลดปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด โดยลดคดีอาชญากรรมลงร้อยละ 10 และขยายโอกาสการเข้าถึงแหล่งทุน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และลดสัดส่วนผู้อยู่ใต้เส้นความยากจนลงเหลือร้อยละ 4 ภายในปี 2554

2.3 เป้าหมายด้านเศรษฐกิจ ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ มีความสมดุลและยั่งยืนโดยให้สัดส่วนภาคเศรษฐกิจในประเทศต่อภาคการค้าระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 75 ภายในปี 2554 ผลิตภาพการผลิตรวมเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 3 ต่อปี อัตราเงินเฟ้อเฉลี่ยไม่เกินร้อยละ 4 ต่อปี สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ไม่เกินร้อยละ 50 ความยืดหยุ่นการใช้พลังงานเฉลี่ยไม่เกิน 1:1 ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 สัดส่วนรายได้ของกลุ่มที่มีรายได้สูงร้อยละ 20 ระดับบนต่อรายได้สูงร้อยละ

20 ระดับบนต่อรายได้ของกลุ่มที่มีรายได้รายละ 20 ระดับล่าง ไม่เกินร้อยละ 10 ภายในปี 2554 และสัดส่วนผลผลิตของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเป็นร้อยละ 40 ภายในปี 2554

2.4 เป้าหมายการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม รักษาความอุดมสมบูรณ์ของฐานทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพโดยให้มีพื้นที่ป่าไม้ไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 33 และต้องเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 18 ของพื้นที่ประเทศ รักษาความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศน์ในเขตพื้นที่ชายฝั่งและพื้นที่ชีวมลฑล รักษาพื้นที่ทำการเกษตรในเขตชลประทานไว้ไม่น้อยกว่า 31 ล้านไร่ และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม ต่อการดำรงคุณภาพชีวิตที่ดีและไม่เป็นภัยคุกคามต่อระบบนิเวศน์โดยรักษาคุณภาพของแหล่งน้ำอยู่ในเกณฑ์ตั้งแต่ระดับพอใช้ขึ้นไปมีสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 คุณภาพอากาศอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน โดยเฉพาะฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM10) ต้องมีค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมงไม่เกิน 120 มก./ลบ.ม. อัตราการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต่อประชากรลดลงร้อยละ 5 จากปี 2554 คือไม่เกิน 3.5 ตัน/คน/ปี ควบคุมอัตราการผลิตขยะเขตเมืองไม่ให้เกิน 1 กก./คน/วัน และจัดการของเสียอันตรายจากชุมชนให้ได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30

2.5 เป้าหมายด้านธรรมาภิบาล มุ่งให้ธรรมาภิบาลของประเทศดีขึ้น มีคะแนนภาพลักษณ์ของความโปร่งใสอยู่ที่ 5.0 ภายในปี 2554 ระบบราชการมีขนาดที่เหมาะสม และมีการดำเนินงานที่คุ้มค่าเพิ่มขึ้น ลดกำลังคนภาคราชการส่วนกลางให้ได้ร้อยละ 10 ภายในปี 2554 ธรรมาภิบาลในภาคธุรกิจเอกชนเพิ่มขึ้น ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดเก็บรายได้และมีอิสระในการพึ่งตนเองมากขึ้น และภาคประชาชนมีความเข้มแข็ง รู้สิทธิ หน้าที่ และมีส่วนร่วมมากขึ้นในการตัดสินใจและรับผิดชอบในการบริหารจัดการประเทศรวมทั้งมีการศึกษาวิจัย พัฒนาองค์ความรู้ในด้านวัฒนธรรมประชาธิปไตย วัฒนธรรม ธรรมาภิบาล และวัฒนธรรมสันติวิธี จำนวนปีละไม่ต่ำกว่า 20 เรื่อง

ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ

ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ ที่ปรับเปลี่ยนเร็วและสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จำเป็นต้องกำหนดกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่เหมาะสม โดยเสริมสร้างความเข้มแข็งแกร่งของโครงสร้างของระบบต่างๆ ภายในประเทศให้มีศักยภาพ แข่งขันได้ในกระแสโลกาภิวัตน์ และสร้างฐานความเร็ว ให้เป็นภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้ อย่างรู้เท่าทัน ควบคู่ไปกับการกระจายการพัฒนาที่เป็นธรรม และ เสริมสร้างความเท่าเทียมกันของกลุ่มคนในสังคม และความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น พร้อมทั้งฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้คงความสมบูรณ์ เป็นรากฐานการพัฒนาที่มั่นคง และเป็นรากฐานของการดำรงชีวิตของชุมชนและสังคมไทย ตลอดจนการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศทุกระดับ อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่มั่นคงและยั่งยืน สามารถดำรงอยู่ในประชาคมโลก ได้อย่างมีเกียรติภูมิและมีศักดิ์ศรี โดยมียุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคน และสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญกับ

- การพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้เกิดภูมิคุ้มกัน โดยพัฒนาจิตใจควบคู่กับการพัฒนาการเรียนรู้ของคนทุกกลุ่มทุกวัยตลอดชีวิต เริ่มตั้งแต่วัยเด็กให้มีความรู้พื้นฐานเข้มแข็ง มีทักษะชีวิต พัฒนาสมรรถนะ ทักษะของกำลังแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการ พร้อมก้าวสู่โลกของการทำงาน และการแข่งขันอย่างมีคุณภาพ สร้างและพัฒนากำลังคนที่เป็นเลิศ โดยเฉพาะในการสร้างสรรค์นวัตกรรม และองค์ความรู้ ส่งเสริมให้คนไทยเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต จัดการองค์ความรู้ทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นและองค์ความรู้สมัยใหม่ตั้งแต่ระดับชุมชนถึงระดับประเทศ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม

- การเสริมสร้างสุขภาพของคนไทยให้มีสุขภาพแข็งแรงทั้งกายและใจ มีความสัมพันธ์ทางสังคมและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ เน้นการพัฒนาระบบสุขภาพอย่างครบวงจร มุ่งการดูแลสุขภาพเชิงป้องกัน การฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ เสริมสร้างคนไทยให้มีความมั่นคงทางอาหารและการบริโภคอาหารที่ปลอดภัย ลด ละ เลิกพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ

- การเสริมสร้างคนไทยให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข โดยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของคนในสังคมตั้งแต่ระดับครอบครัวให้มีความเข้มแข็ง พัฒนาระบบการคุ้มครองทางเศรษฐกิจและสังคมที่หลากหลายและครอบคลุมทั่วถึง สร้างโอกาสในกาเข้าถึงแหล่งทุนส่งเสริมการค้าทางชีวิตที่มีความปลอดภัย น่าอยู่ บนพื้นฐานของความยุติธรรมในสังคมเสริมสร้างกระบวนการยุติธรรมแบบบูรณาการ และการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังควบคู่กับการเสริมสร้างจิตสำนึกด้านสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง และความตระหนักถึงคุณค่าและเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เพื่อลดความขัดแย้ง

1. ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ โดยให้ความสำคัญกับ

- การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ด้วยการส่งเสริมการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำ ในรูปแบบที่หลากหลาย และจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตามความพร้อมของชุมชน มี กระบวนการจัดการองค์ความรู้และระบบการเรียนรู้ของชุมชนอย่างเป็นขั้นตอน มีเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชุมชน มีกระบวนการพัฒนาต่อยอดให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนในการนำไปสู่การพึ่งตนเอง รวมทั้งการสร้างภูมิคุ้มกันให้ชุมชนพร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลง

- การสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน เน้นการผลิตเพื่อการบริโภคอย่างพอเพียง ภายในชุมชนสนับสนุนให้ชุมชนมีการรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์ กลุ่มอาชีพ สนับสนุนการนำภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณค่าของสินค้าและบริการและสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนในการลงทุนสร้างอาชีพและรายได้ที่มีการจัดสรรประโยชน์อย่างเป็นธรรมแก่ชุมชน ส่งเสริมการร่วมลงทุนระหว่างเครือข่ายองค์กรชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งสร้างระบบบำเพ็จวิสาหกิจชุมชนควบคู่กับกาพัฒนาความรู้ด้านการจัดการ การตลาด และทักษะในการประกอบอาชีพ

- การเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสันติและเกื้อกูล ด้วยการส่งเสริมสิทธิชุมชนและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสงวนอนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนา ใช้ประโยชน์ และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการรวมทั้งการสร้างกลไกในการปกป้องคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น

2. ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับ

- การปรับโครงสร้างการผลิต เพื่อเพิ่มผลิตภาพและคุณค่าของสินค้าและบริการบนรากฐานความรู้ และความเป็นไทย โดยใช้กระบวนการพัฒนาคัสเตอร์และห่วงโซ่อุปทาน รวมทั้งเครือข่ายชุมชนบนรากฐานของความรู้สมัยใหม่ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมไทย และความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อสร้างสินค้าที่มีคุณภาพและมูลค่าสูง มีตราสินค้าเป็นที่ยอมรับของตลาด รวมทั้งสร้างบรรยากาศการลงทุนที่ดี เพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ และส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ ตลอดจนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ การปฏิรูปองค์กร การปรับปรุงกฎระเบียบ และพัฒนาระบบมาตรฐานในด้านต่างๆ เพื่อสนับสนุนการปรับโครงสร้างการผลิต

- การสร้างภูมิคุ้มกันของระบบเศรษฐกิจ โดยการบริหารเศรษฐกิจส่วนรวมอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจให้มั่นคงและสนับสนุนการปรับโครงสร้างการผลิต โดยการระดมทุนไปสู่ภาคการผลิตที่มีประสิทธิภาพ การส่งเสริมการออมอย่างเป็นระบบเพื่อเป็นแหล่งระดมทุนและเป็นหลักประกันในชีวิตของประชาชน และการเพิ่มประสิทธิภาพ การใช้พลังงานและการพัฒนาแหล่งพลังงานทางเลือกเพื่อลดการพึ่งพิงการนำเข้าพลังงานและประหยัดเงินตราต่างประเทศ

- การสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม และการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเป็นธรรม โดยส่งเสริมการแข่งขันการประกอบธุรกิจในระบบได้อย่างเสรีและเป็นธรรม การกระจายการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานไปสู่ภูมิภาคอย่างสมดุลและเป็นธรรม เพิ่มประสิทธิภาพและครอบคลุมของการให้บริการของระบบการเงินฐานราก ให้สามารถสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพชุมชนและเศรษฐกิจฐานราก ด้วยการเพิ่มขีดความสามารถบุคลากรให้สามารถในการบริหารจัดการเงินทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาองค์กรการเงินชุมชนให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล และใช้สถาบันการเงินเฉพาะกิจเป็นกลไกในการระดมทุน รวมทั้งดำเนินนโยบายการคลังเพื่อส่งเสริมการกระจายรายได้ด้วยการกระจายอำนาจการจัดเก็บภาษี การจัดทำงบประมาณ การเบิกจ่าย และการก่อหนี้ภายใต้กรอบการรักษาวินัยทางการคลัง

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาบนรากฐานความหลากหลายทางชีวภาพ และการสร้างความมั่นคงของ ฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญกับ

- การรักษาฐานทรัพยากรและความสมดุลของระบบนิเวศ เพื่อรักษาสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์โดยพัฒนาระบบฐานข้อมูลและสร้างองค์ความรู้ ส่งเสริมสิทธิชุมชนและการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรตลอดจนพัฒนาระบบการจัดการร่วมเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟู

ทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะการดูแลทรัพยากรธรรมชาติหลักได้แก่ ดิน น้ำ ป่าไม้ ทรัพยากรทะเลและชายฝั่ง ทรัพยากรแร่ การแก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธี รวมทั้งการป้องกันภัยพิบัติ

- การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการปรับแบบแผนการผลิตและพฤติกรรมบริโภคไปสู่การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน เพื่อลดผลกระทบต่อฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยใช้กลไกทางเศรษฐศาสตร์ทั้งด้านการเงินและการคลัง และการสร้างตลาดสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมรวมทั้งพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการเพื่อลดมลพิษและควบคุมกิจกรรมที่จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต โดยการเพิ่มประสิทธิภาพการกำจัดมลพิษขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีกลไกกำหนดจุดยืนต่อพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศ

- การพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการวางพื้นฐานเพื่อนำไปสู่การพัฒนามาฐานความหลากหลายทางชีวภาพในระยะยาว โดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางสำคัญ เริ่มจากการจัดการองค์ความรู้และสร้างภูมิคุ้มกันส่งเสริมการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพในการสร้างความมั่นคงของภาคเศรษฐกิจท้องถิ่นและชุมชน รวมทั้งพัฒนาขีดความสามารถและสร้างนวัตกรรมจากทรัพยากรชีวภาพที่เป็นเอกลักษณ์ของประเทศ

4. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ มุ่งเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคมอย่างยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับ

- การเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลให้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมไทย โดยสร้างกระบวนการเรียนรู้ปลูกฝังจิตสำนึกค่านิยม วัฒนธรรมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลแก่เยาวชน และประชาชนทุกระดับอย่างต่อเนื่องจริงจัง พร้อมทั้งพัฒนาภาวะความเป็นผู้นำประชาธิปไตยที่มีคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล ในสังคมทุกระดับเพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีในสังคม ตลอดจนวางรากฐาน กระบวนการประชาธิปไตยโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และเพิ่มประสิทธิภาพกลไกและกระบวนการตรวจสอบใช้อำนาจอธิปไตยและการเมืองให้เข้มแข็ง และเป็นอิสระมากขึ้น

- เสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาชนให้สามารถเข้าร่วมในการบริหารจัดการประเทศ โดยส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียม เพื่อสร้างความเป็นธรรมและความโปร่งใสในการพัฒนาประเทศ เสริมสร้างความเข้มแข็ง และสร้างเครือข่ายการทำงานของกลไกตรวจสอบภาคประชาชน เพื่อติดตามตรวจสอบการใช้อำนาจของภาครัฐได้อย่างเข้มแข็งมีประสิทธิภาพ

- สร้างภาคราชการที่มีประสิทธิภาพและมีธรรมาภิบาล เน้นการบริการแทนการกำกับควบคุม และทำงานร่วมกับหุ้นส่วนการพัฒนา เน้นการพัฒนาประสิทธิภาพและความคุ้มค่าในการปฏิบัติภารกิจ ด้วยการปรับบทบาทโครงสร้างและกลไกการบริหารจัดการ ภาครัฐ และรัฐวิสาหกิจให้มีประสิทธิภาพทันสมัย ลดการบังคับควบคุม คำนึงถึงความต้องการของประชาชน และทำงานร่วมกับหุ้นส่วนการ

พัฒนา เพิ่มบทบาทภาคเอกชนในกิจการของรัฐและรัฐวิสาหกิจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพการให้บริการสาธารณะและลดภาระการลงทุนของภาครัฐ ตลอดจนพัฒนากลไกการกำกับดูแลที่ เข้มแข็งเพื่อให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม โปร่งใส โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศและคุ้มครองผู้ใช้บริการ โดยดำเนินการควบคู่ไปกับการปลูกฝังจิตสำนึกข้าราชการให้ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม การรับผิดชอบต่อส่วนรวม การพร้อมรับการตรวจสอบจากภาคประชาชนและยึด/ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงครัด

- การกระจายอำนาจการบริหารจัดการประเทศสู่ภูมิภาค ท้องถิ่น และชุมชนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยพัฒนาศักยภาพ และกระจายอำนาจการตัดสินใจให้ ท้องถิ่นมีบทบาท สามารถรับผิดชอบในการบริหารจัดการสาธารณะ ตลอดจนแก้ไขปัญหาคับคั่งที่ตอบสนอง ความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และสามารถสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมให้แก่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง พร้อมทั้งเป็นโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

- ส่งเสริมภาคธุรกิจเอกชนให้เกิดความเข้มแข็ง สุจริต และมีธรรมาภิบาล โดยมีมาตรการส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้ธุรกิจเอกชนทั้งที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์และธุรกิจเอกชนทั่วไปเป็น “บรรษัทภิบาล” เพิ่มมากขึ้น สร้างจิตสำนึกในการประกอบธุรกิจอย่างซื่อสัตย์ ยุติธรรมต่อผู้บริโภค และเป็นธรรมกับธุรกิจคู่แข่ง พร้อมทั้งยึดมั่นในความรับผิดชอบต่อสังคม แบ่งปันผลประโยชน์คืนสู่สาธารณะ ตลอดจนสนับสนุนสถาบันวิชาชีพธุรกิจประเภทต่างๆ ให้มีบทบาทในการสร้างธรรมาภิบาลแก่ภาคธุรกิจมากขึ้น

- การปฏิรูปกฎหมาย กฎระเบียบ และขั้นตอน กระบวนการเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเพื่อสร้างความสมดุลในการจัดสรรประโยชน์จากการพัฒนา ด้วยการเปิดโอกาสให้ภาคี และกลุ่มต่างๆ มีส่วนร่วมในการเสนอแนะและตรากฎหมายเพื่อประสานประโยชน์ของภาคส่วนต่างๆ ให้เสมอภาคและมีความสมดุล โดยการปฏิรูปกฎหมายเพื่อสร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ ลดการใช้ดุลพินิจของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ รวมทั้งสร้างความเข้มแข็งของกลไกการบังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจ เพื่อสร้างความเป็นธรรมต่อผู้ประกอบการขนาดเล็กและผู้ประกอบการใหม่

- การรักษาและเสริมสร้างความมั่นคงเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการประเทศสู่ดุลยภาพและความยั่งยืน โดยการพัฒนาศักยภาพ บทบาท และภารกิจของหน่วยงานด้านการป้องกันประเทศ ความมั่นคง และการรักษาความสงบเรียบร้อย ให้ประสิทธิภาพมีความพร้อมในการป้องกันประเทศ และตอบสนองต่อภัยคุกคามในทุกรูปแบบสถานการณ์ได้ฉับไว พร้อมทั้งผนึกพลังร่วมกับภาคส่วนต่างๆ ดำเนินการป้องกันและพัฒนาประเทศให้สามารถพิทักษ์รักษาเอกราช สถาบันพระมหากษัตริย์ ผลประโยชน์ของชาติ และการปกครองตามระบอบ

ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รวมทั้งสามารถสร้างความมั่นคงของประชาชนและสังคมให้มีความอยู่รอดปลอดภัยโดยยึดหลักธรรมาภิบาลในทุกระดับ

2.2 นโยบายรัฐบาลที่แสดงต่อสถานะนิติบัญญัติแห่งชาติ

1. นโยบายการปฏิรูปการเมือง การปกครอง และการบริหาร

- 1.1 สนับสนุนการจัดทำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับถาวร
- 1.2 เสริมสร้างมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ประพฤติมิชอบ
- 1.3 จัดทำแผนแม่บทพัฒนาการเมือง
- 1.4 จัดทำแผนแม่บทการใช้ทรัพยากรสื่อสารของชาติการใช้เครื่องมือสื่อสารของรัฐ
- 1.5 ส่งเสริมเสรีภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชน
- 1.6 ส่งเสริมบทบาทขององค์กรภาคเอกชนและภาคประชาชน
- 1.7 มุ่งเน้นการบริหารทรัพยากรบุคคลและการจัดองค์กรภาครัฐ
- 1.8 สนับสนุนการกระจายอำนาจอย่างค้ำต่อเนื่อง

2. นโยบายเศรษฐกิจ

2.1 ภาคเศรษฐกิจฐานราก

- 2.1.1 การเกษตรกรรม
- 2.1.2 ผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น
- 2.1.3 แรงงาน
- 2.1.4 การขยายตัวทางเศรษฐกิจของภาคเศรษฐกิจฐานราก

2.2 ภาคเศรษฐกิจระบบตลาด

- 2.2.1 การพัฒนาอุตสาหกรรม
- 2.2.2 วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
- 2.2.3 การส่งออก
- 2.2.4 การท่องเที่ยว
- 2.2.5 พลังงาน
- 2.2.6 โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ
- 2.2.7 โครงสร้างพื้นฐานทางปัญญา
- 2.2.8 การจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2.2.9 เศรษฐกิจระหว่างประเทศ
- 2.2.10 การปรับปรุงกฎระเบียบด้านธุรกิจการค้า

2.3 ภาคเศรษฐกิจส่วนรวม

- 2.3.1 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ
- 2.3.2 การออม
- 2.3.3 การเงินและการคลัง

3. นโยบายสังคม

- 3.1 ส่งเสริมความรัก ความสามัคคี ความสมานฉันท์ของคนในชาติ
- 3.2 จัดทำแผนปฏิรูปสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอย่างสมานฉันท์
- 3.3 เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้
- 3.4 พัฒนาสุขภาวะของประชาชนให้ครอบคลุมทั้งมิติทางกายจิต สังคม และปัญญา
- 3.5 ส่งเสริมกีฬาพื้นฐานและกีฬา มวลชน
- 3.6 สร้างความเข้มแข็งของทุกชุมชนท้องถิ่นและประชาสังคม
- 3.7 ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีสันติสุขอย่างยั่งยืน
- 3.8 ปฏิรูประบบกระบวนการยุติธรรมโดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม
- 3.9 ส่งเสริมและพัฒนาประสิทธิภาพของหน่วยงานและบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

4. นโยบายการต่างประเทศ

- 4.1 ดำเนินบทบาทเชิงรุกในกรอบทวิภาคีและพหุภาคี
- 4.2 ส่งเสริมให้เกิดมิตรภาพและความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและในระดับอนุภูมิภาค ภูมิภาคและระหว่างภูมิภาค
- 4.3 ส่งเสริมความแข็งแกร่งของอาเซียน
- 4.4 ดำเนินบทบาทสร้างสรรค์ในกรอบสหประชาชาติและกรอบพหุภาคี อื่น ๆ
- 4.5 ค้ำครองสิทธิและผลประโยชน์ของคนไทยในต่างประเทศ

5. นโยบายการรักษาความมั่นคงของรัฐ

- 5.1 ส่งเสริมการผนึกกำลังระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคสังคม และภาควิชาการ
- 5.2 พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของกองทัพ

2.3 ยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2550-2551

ประเด็นการพัฒนายุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน

1. สร้างเมืองสวรรค์การท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ชุมชน
2. สร้างเมืองเศรษฐกิจพอเพียง 2 ระดับ (พื้นฐานและก้าวหน้า)
3. สร้างเมืองการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรมและการสงเคราะห์
4. สร้างเมืองน่าอยู่ ผู้นุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
5. สร้างเมืองชายแดน มั่นคง ส่งเสริมบริการประชาชน ผู้คนแข็งแรงปลอดภัย

1. สร้างเมืองสวรรค์การท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ชุมชน

กลยุทธ์	แนวทาง
1. การใช้ทรัพยากรธรรมชาติ/ศิลปวัฒนธรรม ช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิต 2. พัฒนาผลิตภัณฑ์และการบริหารจัดการ 3. ส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ รักษา ประเพณีวัฒนธรรม ชนเผ่า	-เพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว โดยใช้วิถีชีวิตและ วัฒนธรรมชนเผ่า ลักษณะทางกายภาพ และการดำเนิน การตลาดเชิงรุกเป็นจุดดึงดูด -รณรงค์การแต่งกายชนเผ่า -สุขภาพบำบัด -พัฒนาระบบอำนวยความสะดวกทุกรูปแบบและ มีกิจกรรมต่อเนื่องตลอดทั้งปี

2. สร้างเมืองเศรษฐกิจพอเพียง 2 ระดับ (พื้นฐานและก้าวหน้า)

กลยุทธ์	แนวทาง
1. การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ พัฒนาระบบเศรษฐกิจ 2. สร้างความเข้มแข็งให้กับภาคเกษตรกรรม 3. ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า 4. ใช้หลักการรวมพลังประชาชน(Team Work) ผลักดันกิจกรรมทางเศรษฐกิจและ ความมั่นคง	-1 คราวเรือน 2 วิธีการผลิต ความพอดี 5 ประการ 1. ด้านเศรษฐกิจ 2. ด้านเทคโนโลยี 3. ด้านทรัพยากร 4. ด้านสังคม 5. ด้านจิตใจ -เศรษฐกิจพอเพียงขั้นก้าวหน้า -ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า อาทิ นำของเหลือกินเหลือใช้ มาร่วมกันทำ ร่วมกันขาย

กลยุทธ์	แนวทาง
	-รวมกลุ่มสหกรณ์การผลิต การบริโภค และการตลาด -จัดระบบพื้นที่การผลิต (Zoning) -จัดตั้งตลาดกลางนำการผลิต -ส่งเสริมการค้าชายแดน -การเชื่อมโยงการค้าชนบทสู่เมือง เป็นระบบที่เกื้อกูลกัน (Contact Farming)

3. สร้างเมืองการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรมและการสงเคราะห์

กลยุทธ์	แนวทาง
1. ขยายโอกาสทางการศึกษาให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ 2. ส่งเสริมอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น 3. สงเคราะห์ สนับสนุน ช่วยเหลือผู้ยากไร้ และด้อยโอกาส 4. ส่งเสริมและพัฒนาด้านอาชีพ	-สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และการศึกษาตลอดชีวิต -การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน(ไฟฟ้า)ในชนบทห่างไกล(Solar Home Systems) -พัฒนาระบบ IT เพื่อการศึกษา -พัฒนานุเคราะห์ด้านการศึกษา -การสร้างรายได้ระหว่างการศึกษา -ส่งเสริมให้ อปท.เข้ามามีส่วนร่วม -มีการกล่อมเกลาด้านจริยธรรม/ศีลธรรม -มีระบบติดตามประเมินผล

4. สร้างเมืองน่าอยู่ ผู้อยู่อาศัยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์	แนวทาง
1. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ 2. ส่งเสริมให้คนอยู่กับป่าได้อย่างสมดุลและยั่งยืน 3. ส่งเสริมศาสนา ศิลป วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น 4. พัฒนาความรู้ให้กับคนในการดูแลรักษาป่า	-ขยายผลโครงการตามพระราชดำรินในทุกพื้นที่ -การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม -จัดการขยะอย่างเป็นระบบ -กำหนดแนวทางหมู่บ้านดำเนินงาน โครงการ/กิจกรรมตามแนวพระราชดำริตามแนวทาง(พมม*) หมู่บ้านพอเพียง หมู่บ้านมั่นคง และหมู่บ้านมั่งคั่ง

5. สร้างเมืองชายแดน มั่นคง ส่งเสริมบริการประชาชน ผู้คนแข็งแรงปลอดภัย

กลยุทธ์	แนวทาง
1. สนับสนุนการจัดระบบอำนวยความสะดวกในการบริการ	-การฝึกอบรมราษฎรอาสาสมัคร -การ X-Ray ครีวเรือน
2. สร้างความเข้มแข็งให้แก่หมู่บ้าน ชุมชน และชายแดน	-การส่งเสริมอาชีพ -การสร้างเสริมสุขภาพ ส่งเสริมการออกกำลังกาย เล่น กีฬา
3. สร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	-การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเชิงรุก
4. ส่งเสริมและสร้างหลักประกันสุขภาพ	-ตำรวจชุมชน ตำรวจบ้าน หมู่บ้านมั่นคง -หมู่บ้านยามชายแดน

ส่วนที่ 3

กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนากองการปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน (2551 - 2553)

กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนากองการปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน (2551 - 2553)

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน และสาธารณูปโภค
2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การส่งเสริมการ ลงทุน พาณิชยกรรม หัตถกรรมและสินค้า OTOP
3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต การพัฒนาคนและสังคม ที่มีคุณภาพ
4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการอนุรักษ์ ส่งเสริม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญา
ท้องถิ่น
5. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม
6. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว
7. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการท้องถิ่นที่ดี

กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ยุทธศาสตร์การพัฒนา	แนวทางการพัฒนา	หมายเหตุ
1. ยุทธศาสตร์การ พัฒนาระบบโครงสร้าง พื้นฐาน และ สาธารณูปโภค	1.1 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่ง ดำเนินการเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคม ขนส่ง ทั้งการก่อสร้าง ซ่อมแซม ปรับปรุง ถนนและสะพาน รวม ถึงการจัดทำผังเมืองรวมจังหวัด โดยบูรณาการร่วมกันระหว่าง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และ ประชาชน 1.2 การพัฒนาปรับปรุงสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ การดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การพัฒนาและบำรุงรักษาแหล่งน้ำ ระบบประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ โดยบูรณาการร่วมกันระหว่างองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน	

ยุทธศาสตร์การพัฒนา	แนวทางการพัฒนา	หมายเหตุ
2. ยุทธศาสตร์การพัฒนา พัฒนาด้านเศรษฐกิจ การส่งเสริมการลงทุน พาณิชย์กรรม หัตถกรรมและสินค้า OTOP	2.1 การพัฒนาศักยภาพทางการประกอบอาชีพ การผลิต สินค้าชุมชน (OTOP) ส่งเสริมความรู้ ทักษะด้านอาชีพ การค้า การเกษตร การหัตถกรรม ให้แก่กลุ่มอาชีพประชาชน การพัฒนาศักยภาพของผู้ผลิตให้เป็นผู้ประกอบการที่มีความรู้ ความสามารถ ด้านการผลิต การเงิน การบริหารจัดการ การตลาดและการกระจายสินค้า การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ส่งเสริมการลงทุน 2.2 การส่งเสริมการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน สร้างและพัฒนา เพิ่มขีดความสามารถในการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน พัฒนาด้านการขนส่ง ระบบตลาด การแสวงหาโอกาสทางตลาดใหม่ สร้างนักการตลาดรุ่นใหม่ 2.3 การส่งเสริมเศรษฐกิจแบบพอเพียงตามแนวทางพระราชดำริ ส่งเสริมการทำเศรษฐกิจแบบพอเพียง พัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียงให้เป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน การขยายผล โครงการพัฒนาตามพระราชดำริไปยังทุกชุมชน	

ยุทธศาสตร์การพัฒนา	แนวทางการพัฒนา	หมายเหตุ
3. ยุทธศาสตร์การพัฒนา พัฒนาการส่งเสริม คุณภาพชีวิต การ พัฒนาคนและสังคม ที่มีคุณภาพ	3.1 การส่งเสริมการเรียนรู้ การศึกษา การจัดการศึกษาทั้งในระบบ,นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีคุณภาพ การส่งเสริมพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์การศึกษา พัฒนาสังคมให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ตลอดชีวิต 3.2 การขจัดปัญหาความยากจน 3.2.1 ประชาชนมีอาชีพ มีรายได้ และมีความเป็นอยู่อย่างพอเพียง ได้รับการพัฒนาการส่งเสริมอาชีพ 3.2.2 ประชาชนมีความรู้ สามารถบริหารจัดการความเปลี่ยนแปลงในสังคมโลกอย่างเท่าเทียมกัน สามารถพึ่งตนเองได้ 3.3 การส่งเสริมสุขภาพอนามัย การกีฬาและนันทนาการ การส่งเสริมให้มีระบบบริการสุขภาพทางด้านสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค รักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสมรรถภาพ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านสุขภาพมากขึ้น สร้าง สิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการสร้างสุขภาพ ส่งเสริมกีฬาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นเลิศและอาชีพ สนับสนุนกิจกรรมให้ประชาชนหันมาออกกำลังกาย 3.4 การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน การส่งเสริมให้ประชาชนมีค่านิยมในการดำเนินชีวิตตามแนวทางพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง สงเคราะห์ ช่วยเหลือคนชรา ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาสในสังคม การเสริมสร้างคุณธรรมและ จริยธรรมในการดำรงชีวิต ลด ละ เลิก อบายมุข การรณรงค์ป้องกัน ปราบปราม ปัญหายาเสพติด เสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รณรงค์เชิดชูคุณค่าความเป็นไทย 3.5 เพิ่มบทบาทในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพิ่มบทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา	

ยุทธศาสตร์การพัฒนา	แนวทางการพัฒนา	หมายเหตุ
4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการอนุรักษ์ส่งเสริม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.1 การส่งเสริมสนับสนุน อนุรักษ์วัฒนธรรมจารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดกิจกรรม และการส่งเสริมวัฒนธรรมในท้องถิ่น รวมถึงกิจกรรมทางศาสนาทุกศาสนา 4.2 การสืบทอดวัฒนธรรมและการจัดการแหล่งเรียนรู้ การส่งเสริมปราชญ์ชาวบ้านเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ รวมถึง การบูรณะฟื้นฟูแหล่งโบราณสถานแหล่งประวัติศาสตร์ที่สำคัญ การอบรมให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์สืบทอดวัฒนธรรมแก่นักเรียน นักศึกษาและเยาวชน การสร้างให้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ อนุรักษ์และ สืบทอดประเพณีวัฒนธรรม 4.3 สร้างและพัฒนาเครือข่ายด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างและพัฒนาเครือข่ายด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเชื่อมโยงกันระหว่างองค์กร ภาคประชาชน เอกชน หน่วยงานภาครัฐ เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น	

ยุทธศาสตร์การพัฒนา	แนวทางการพัฒนา	หมายเหตุ
5. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	5.1 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรดิน น้ำ ป่า การประสานความร่วมมือและสร้างความเข้าใจระหว่างภาครัฐ และประชาชน ส่งเสริมสนับสนุนทุนวิจัยเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การพัฒนาระบบติดตามผลการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม ส่งเสริมการสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ 5.2 การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม น้ำเสีย ขยะ มลพิษทางอากาศ โดยความร่วมมือของชุมชน ส่งเสริมการสร้างจิตสำนึก และตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมชุมชน สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการออกกฎ ระเบียบ หรือมาตรการด้าน สิ่งแวดล้อม ในข้อบัญญัติท้องถิ่น ประสานงานระหว่างองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันในการจัดการปัญหามลพิษและสิ่งแวดล้อมในลักษณะของการร่วมกลุ่ม เช่น จัดการพื้นที่กำจัดขยะรวม ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการบริการจัดการขยะโดยการลดปริมาณ คัดแยก และสร้างมูลค่าขยะ 5.3 ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมระดับชุมชน ส่งเสริมการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น การประยุกต์ใช้และการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆมาใช้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชน การจัดตั้งชุมชนนำร่องแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การจัดตั้งกองทุนสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมเครือข่ายชุมชนในระดับกลุ่ม	

ยุทธศาสตร์การพัฒนา	แนวทางการพัฒนา	หมายเหตุ
6. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว	6.1 การพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว และโครงสร้างพื้นฐาน(ไฟฟ้า,ประปา,โทรศัพท์, การคมนาคม) เป็นการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและ ที่มนุษย์สร้างขึ้น 6.2 ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม ที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เป็นการบริการเพื่อการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม โดยเน้นความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น 6.3 การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และแบบโฮมสเตย์ เน้นส่งเสริมท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและคนในท้องถิ่นเข้ามีส่วนร่วม 6.4 การพัฒนา การบริหารการจัดการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ การบริหารจัดการท่องเที่ยวในทุกๆด้าน การประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยว การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยวประกอบด้วย ● ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ● การสาธารณสุขในเรื่องสุขภาพ น้ำดื่ม อาหารของนักท่องเที่ยว ● การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว การศึกษาอบรม ● สนับสนุนเงินทุนเพื่อการท่องเที่ยว	

ยุทธศาสตร์การพัฒนา	แนวทางการพัฒนา	หมายเหตุ
7. ยุทธศาสตร์การพัฒนาบริหารจัดการท้องถิ่นที่ดี	7.1 การสร้างจิตสำนึก และพัฒนาขีดความสามารถบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การสร้างจิตสำนึกและพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การปรับวิธีคิด วิธีการทำงาน สร้างจิตสำนึกของบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การฝึกอบรมเฉพาะด้าน 7.2 การตรวจสอบและสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมกับภาคประชาชน การบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความโปร่งใสและเป็นธรรม มีระบบการควบคุมภายใน และมีการตรวจสอบจากทุกภาคส่วน เช่น การให้ความรู้กับเยาวชน 7.3 การปรับปรุง วิธีการทำงานและการสร้างแรงจูงใจ การปรับปรุงกฎระเบียบและวิธีการทำงาน รวมถึงการสร้างแรงจูงใจให้ครอบคลุมใน 4 มิติ คือประสิทธิภาพ ประสิทธิผล สมรรถภาพและคุณภาพ มีการสร้างแรงจูงใจให้แก่องค์กรและบุคลากร เช่น การลดขั้นตอนการทำงาน 7.4 การส่งเสริมประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม การสร้างค่านิยมในการมีส่วนร่วมและการแสดงความคิดเห็นความรับผิดชอบต่อส่วนรวม การสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มศักยภาพแก่บุคลากรและหน่วยงานที่มีหน้าที่ส่งเสริมประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ วัฒนธรรม ค่านิยม รวมทั้งรณรงค์ปลูกฝังสร้างจิตสำนึกแก่บุคลากรทุกระดับในหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา ภาคประชาคมเพื่อ ผลักดันให้การส่งเสริมประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคมสำเร็จตามเป้าหมาย	